

DNS - SADRŽAJ

1. UVOD
2. PRISTUPNICA
3. NAJVIŠE VRIJEDNOSTI I CILJEVI
4. NAZIV, ZNAK, ZASTAVA, SLAVA
5. STATUT
6. ORGANIZACIJA I ORGANI
7. PROGRAM
8. NARODNJAČKE STRANKE I EVROPSKA NARODNA STRANKA
9. DVIJE PRISTUPNICE
10. ISTORIJAT STRANKE
11. TRI PRISTUPNICE

Poštovani,

Ova knjižica je namijenjena članovima Demokratskog narodnog saveza, da im služi u svakodnevnom radu i da je daju drugima na čitanje, do izbora i odluke da se učlane u Demokratski narodni savez. Zato smo na početku, u sredini i na kraju štampali jednu, dvije pa tri pristupnice, čijim se popunjavanjem i dostavom u najbliži opštinski odbor ili u sjedište Glavnog odbora DNS postaje član Demokratskog narodnog saveza.

Čitanje, razumijevanje i prihvatanje sadržaja ove knjižice treba da pomogne sve većem broju čitalaca da se politički usmjere prema našem članstvu, prema našim kandidatima na izborima i prema zajednici evropskih narodnih i narodnjačkih demokratskih političkih organizacija.

OPŠTINSKI-GRADSKI ODBOR _____

MJESNI ODBOR DNS _____

MJESTO I DATUM UČLANJENJA _____

PRISTUPNICA

Potpisivanjem ove pristupnice prihvatam Program i Statut DNS-a
i učlanjujem se u Demokratski narodni savez

Ime (ime jednog roditelja) prezime

Datum i mjesto rođenja

Matični broj

Adresa

Zanimanje, zvanje, stručna sprema

Telefon

Zaposlen u

Elektronska pošta (E-mail)

Svojeručni potpis

Demokratski narodni savez je nezavisna politička organizacija, otvorena za sve građane koji su spremni da se svojim radom, stvaranjem, odnosom prema zajednici i drugima bori za slobodu, prava, socijalnu pravdu, nezavisno pravosuđe, mir i demilitarizaciju Bosne i Hercegovine i za BiH na dejtonskim principima.

Solidarnost, čovjekoljublje i briga o svakom članu društva, vjera u vlastite snage i vrijednosti su opšte vrijednosti od kojih DNS ne odstupa i nikad ih neće napustiti.

Znak Demokratskog narodnog saveza je propisan Statutom DNS-a. Čine ga tri početna slova (DNS) ispisana tamno-plavom bojom, sa oreolom srpske nacionalne zastave iznad.

DNS ima zastavu bijele boje, sa odštampanim znakom DNS u sredini ili u donjoj polovini zastave.

Dan Svetog velikomučenika Dimitrija (08. novembar) slavi se kao krsna slava Demokratskog narodnog saveza.

STATUT DEMOKRATSKOG NARODNOG SAVEZA

Demokratski narodni savez je na Osnivačkoj skupštini (17. juna 2000. godine) usvojio Statut koji je izmijenjen i dopunjen na Skupštini maja 2001. i maja 2003. godine. Od oktobra 2003. godine do aprila 2004. godine intenzivno se radilo na izradi novog dokumenta koji bi bio sličan i prilagođen strukturi partija i stranaka slične političke orijentacije. Skupština DNS je 24. aprila 2004. godine usvojila novi Statut koji ima kvalitete i vrijednosti trajnih rješenja.

Na osnovu člana 13. i 14. Zakona o političkim organizacijama («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 15/96), Skupština Demokratskog narodnog saveza, na sjednici održanoj 24. aprila 2004. godine, donosi

STATUT DEMOKRATSKOG NARODNOG SAVEZA

UVODNE ODREDBE

Član 1.

Demokratski narodni savez (u daljem tekstu DNS) je dobrovoljna, samostalna i nezavisna politička organizacija u koju se učlanjuju građani na osnovu svoje slobodno izražene volje, prihvatajući politički program i Statut DNS-a, i koji se na zakonu osnovanim sredstvima bori za parlamentarnu demokratiju, vladavinu prava i sloboda svih građana Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.

Član 2.

Statutom Demokratskog narodnog saveza utvrđuju se:

1. Ciljevi Stranke i način njihovog ostvarivanja,
2. Naziv, sjedište i simboli,
3. Unutrašnja organizacija,
4. Članstvo,
5. Prava, obaveze i odgovornosti članstva DNS,
6. Organi DNS,
7. Zastupanje i predstavljanje,
8. Način sticanja, korištenja i raspolaganja sredstvima,
9. Donošenje Statuta i opšti akti DNS,
10. Prestanak rada DNS,
11. Prelazne i završne odredbe.

Član 3.

Program i Statut Demokratskog narodnog saveza su najviši pravni akti Demokratskog narodnog saveza.

I CILJEVI STRANKE I NAČIN NJIHOVOG OSTVARIVANJA

Član 4.

Ciljevi Demokratskog narodnog saveza su:

- izgradnja stabilne, pravne, demokratske i prosperitetne Republike Srpske i Bosne i Hercegovine i očuvanje interesa naroda,
- poštivanje osnovnih načela parlamentarne demokratije,
- poštivanje ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti čovjeka i građanina,
- isticanje privatne svojine i tržišne privrede kao najefikasnijeg oblika vlasništva, osim u strateškim oblastima značajnim za RS i BiH,
- efikasnija i odgovornija državna uprava i nezavisno pravosuđe,
- socijalna sigurnost građana.

Demokratski narodni savez, organizovan i utemeljen kao *narodna stranka* otvorena za sve narode i građane i sve slojeve društva u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, ostvarivaće saradnju sa svim političkim partijama i strankama, nevladinim organizacijama i udruženjima građana u Republici Srpskoj, Bosni i Hercegovini i inostranstvu, te predstavnicima međunarodnih organizacija u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini i međunarodnim organizacijama i institucijama u Evropi i svijetu na principima međusobnog uvažavanja i tolerisanja prava na posebnost i prava na drugačije mišljenje, prvenstveno sa onima čiji ciljevi nisu u suprotnosti sa ciljevima za koje se zalaže DNS, ali i drugima koji uvažavaju demokratske i civilizacijske vrijednosti i dostignuća.

II NAZIV, SJEDIŠTE I SIMBOLI STRANKE

Član 5.

Naziv stranke je «DEMOKRATSKI NARODNI SAVEZ».

Skraćeni naziv Stranke je «DNS».

U međunarodnim kontaktima koristi se naziv na engleskom jeziku «Democratic peoples alliance».

Član 6.

Sjedište Stranke je u Banjaluci, Republika Srpska, Bosna i Hercegovina.

Član 7.

DNS ima svojstvo pravnog lica i svoj račun.

DNS ima pečat i štambilj.

Pečat DNS je okruglog oblika, prečnika 35 milimetara, koji sadrži naziv stranke i sjedište, ispisan ćirilničnim i latiničnim pismom.

Štambilj Stranke je pravouglonog oblika, dimenzija 60h40 milimetara, a sadrži naziv i sjedište Stranke i naznaku broja i datuma zaprimanja pismena na koja se štambilj utiskuje.

O rukovanju, korištenju i čuvanju pečata i štambilja Stranke stara se generalni sekretar Stranke ili lice koje on pismeno ovlasti.

Član 8.

Simbol DNS je stilizovan znak crveno-plavo-bijele boje iznad naziva DNS i simbolizuje demokratsko opredjeljenje, otvorenost i jedinstvo unutar Stranke.

Zastava DNS je pravougaonog oblika, bijele boje, u čijem srednjem dijelu je ispisan simbol Stranke.

Slava DNS je dan Svetog velikomučenika Dimitrija – Mitrovdan.

III UNUTRAŠNJA ORGANIZACIJA

Član 9.

DNS se organizuje na sljedećim načelima:

- jedinstvu Stranke,
- teritorijalnoj organizaciji Stranke,
- demokratskom načinu odlučivanja,
- odgovornosti organa Stranke,
- slobodnoj inicijativi, efikasnom odlučivanju, poštivanju i provođenju odluka organa i tijela DNS donesenih u skladu sa Statutom DNS-a.

Član 10.

Sa ciljem promovisanja političkog programa DNS-a i okupljanja članova i istomišljenika te obavljanja djelatnosti utvrđenih ovim Statutom, DNS se organizuje u sljedeće oblike:

- a) mjesni odbori DNS
- b) opštinski i gradski odbori DNS
- v) regionalni odbori DNS

a) Mjesni odbori DNS

Član 11.

Mjesni odbori DNS obrazuju se za jedno ili više naseljenih mjesta, a okupljaju članstvo koje ima prebivalište ili boravište na području tih naselja.

b) Opštinski i gradski odbori DNS

Član 12.

Opštinski, odnosno gradski odbori se obrazuju za područje opštine, odnosno grada, a okupljaju članstvo koje ima prebivalište ili boravište na području opštine, odnosno grada.

Opštinski odnosno gradski odbori mogu organizovati posebne odbore mladih i odbore žena, ukoliko smatraju da će njihov rad biti efikasniji i racionalniji.

Član 13.

Organi opštinskih odnosno gradskih organizacija su: skupština, opštinski (gradski) odbor, predsjedništvo opštinskog (gradskog) odbora, predsjednik opštinskog (gradskog) odbora, potpredsjednici opštinskog (gradskog) odbora, statutarne komisije i nadzorni odbor.

Član 14.

Skupština je najviši organ opštinske (gradske) organizacije.

Skupština se saziva kao redovna i vanredna.

Skupština se saziva najmanje jednom u dvije godine, a vanredna po potrebi.

Skupštinu čine: izabrani delegati mjesnih odbora prema kriterijima koje utvrde opštinski (gradski) odbor i odbornici u skupštini opštine (grada).

Skupština bira i razrješava predsjednika, potpredsjednike, članove opštinskog (gradskog) odbora, članove predsjedništva, delegate Skupštine DNS, članove statutarne komisije i nadzornog odbora, u skladu sa Pravilnikom o kandidovanju i izboru u organe Stranke.

Skupština usvaja statutarne odluke koja bliže reguliše pitanja organizovanja opštinske (gradske) organizacije. Odluka mora biti u skladu sa ovim statutom.

Član 15.

Opštinski (gradski) odbor je organ lokalne organizacije koji se formira za područje opštine (grada).

Opštinski (gradski) odbor:

- vodi politiku Stranke na teritoriji lokalne zajednice,
- saziva skupštinu lokalne organizacije,
- imenuje i razrješava sekretara i blagajnika,
- odlučuje o formiranju i raspuštanju mjesnog odbora,
- provodi odluke organa Stranke na svom području,
- imenuje opštinski izborni štab,
- predlaže listu kandidata za odbornike i poslanike i druge izborne funkcije i dostavlja ih regionalnom odboru,
- odlučuje o prijemu i isključenju članova opštinske organizacije Stranke,

- formira resorne odbore i komisije,
 - obavlja i druge poslove predviđene opštim aktima Stranke.
- Opštinski (gradski) odbor ima status pravnog lica, svoj pečat i žiro račun.

Opštinski (gradski) odbor predlaže kandidate za članove Glavnog odbora od kojih adekvatan broj mora biti iz reda žena i mladih.

Član 16.

Predsjedništvo opštinskog (gradskog) odbora je političko-izvršni organ lokalne organizacije DNS.

Predsjedništvo:

- provodi odluke opštinskog (gradskog) odbora između dvije sjednice,
- priprema sjednice opštinskog (gradskog) odbora,
- odlučuje o pitanjima iz delegirane nadležnosti opštinskog (gradskog) odbora,
- koordinira rad resornih odbora i komisija,
- predlaže opštinskom (gradskom) odboru raspuštanje mjesnih odbora i imenuje povjerenike.

Broj članova i sastav predsjedništva opštinskog odbora DNS bliže se uređuju Statutarnom odlukom, vodeći posebno računa o adekvatnoj zastupljenosti mladih i žena.

Član 17.

Predsjednik opštinskog (gradskog) odbora:

- predstavlja i zastupa odbor,
- predsjedava skupštini, opštinskom odboru i predsjedništvu,
- predlaže skupštini kandidate za potpredsjednike,
- koordinira rad organa DNS na nivou opštine (grada),
- provodi odluke odbora i drugih organa Stranke,
- odobrava isplate i odgovoran je za finansijsko poslovanje odbora,
- određuje potpredsjednika koji će ga mijenjati u slučaju privremene spriječenosti da obavlja svoju funkciju.

Statutarnom odlukom se utvrđuje broj potpredsjednika opštinskog (gradskog) odbora i njihov djelokrug rada.

Kandidat za predsjednika opštinskog (gradskog) odbora DNS je dužan da skupštini predloži program i način njegove realizacije za mandatni period na koji se bira. Kandidata za predsjednika opštinskog (gradskog) odbora mora predložiti najmanje jedna trećina mjesnih odbora.

Član 18.

Statutarna komisija opštinskog (gradskog) odbora:

- predlaže statutarnu odluku opštinske (gradske) organizacije,
- ocjenjuje statutarnost pojedinih odluka opštinskog (gradskog) odbora,
- tumači statutarnu odluku na zahtjev organa opštinskog (gradskog) odbora,

Statutarna komisija ima predsjednika i dva člana.
Članovi statutarne komisije ne mogu istovremeno biti članovi nadzornog odbora.

Član 19.

Nadzorni odbor opštinske (gradske) organizacije:

- kontroliše materijalno-finansijsko poslovanje opštinske (gradske) organizacije,
- brine se o zakonitom raspolaganju imovinom.

Nadzorni odbor ima predsjednika i dva člana, koji ne mogu istovremeno biti i članovi opštinskog (gradskog) odbora DNS.

v) Regionalni odbori DNS

Član 20.

Regionalni odbori se obrazuju za više opština i po svom sastavu odgovaraju izbornim jedinicama u RS odnosno u BiH.

Zadatak regionalnog odbora je da koordinira političku aktivnost opštinskih odbora na području za koje je obrazovan.

Regionalni odbor čine predsjednici opštinskih (gradskih) odbora i članovi Glavnog odbora sa tog područja.

Regionalni odbor predlaže Glavnom odboru kandidate za:

- članove predsjedništva DNS-a,
- listu kandidata za poslanike Narodne skupštine Republike Srpske i Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine,
- kandidate za predsjednika Republike Srpske i člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine i
- delegate za Dom naroda BiH i Vijeće naroda Republike Srpske.

Član 21.

Regionalni odbor iz svog sastava bira predsjednika, potpredsjednika i sekretara.

Način rada i donošenja odluka regionalnog odbora uređuje se poslovnikom o radu regionalnog odbora.

IV ČLANSTVO

Član 22.

Član DNS može biti svaki punoljetan građanin koji prihvata Program i Statut DNS i koji nije član druge političke organizacije.

Član 23.

Učlanjenje u DNS vrši se potpisivanjem pristupnice i prijemom u članstvo od strane opštinskog (gradskog) odbora.

Članu Stranke izdaje se članska karta.

Član 24.

Članstvo u DNS prestaje:

- istupanjem i
- isključenjem.

Postupak i nadležnosti organa u vezi sa isključenjem iz Stranke uređuju se Pravilnikom o disciplinskoj odgovornosti.

V PRAVA, OBAVEZE I ODGOVORNOSTI ČLANA DNS

Član 25.

Prava člana DNS su:

- da bira i bude biran u organe DNS,
- da aktivno učestvuje u radu organa DNS,
- da predlaže i bude predlagan za sve izborne funkcije,
- da bude informisan o radu organa DNS i o radu predstavnika DNS u organima vlasti,
- da pokreće inicijative i prijedloge sa ciljem unapređenja djelovanja DNS,
- da aktivno učestvuje u kreiranju politike DNS.

Član 26.

Dužnosti člana DNS su:

- da provodi programska načela i stavove DNS,
- da izvršava zadatke koje mu povjere organi DNS,
- da čuva i unapređuje ugled DNS,
- da se u izbornoj kampanji zalaže za uspjeh DNS,
- da plaća članarinu.

Član 27.

Odnosi unutar DNS zasnivaju se:

- na načelima demokratije,
- na slobodnom izražavanju mišljenja unutar DNS,
- na ravnopravnosti i međusobom uvažavanju,
- na odgovornosti članstva i rukovodstva,
- na poštovanju i provođenju demokratski usvojenih odluka.

VI ORGANI DNS

Član 28.

Organi DNS su:

1. skupština DNS,
2. glavni odbor,
3. predsjedništvo,
4. predsjednik DNS,
5. potpredsjednici DNS,
6. generalni sekretar DNS,

7. nadzorni odbor i
8. statutarna komisija.

Skupština

Član 29.

Skupština je najviši organ DNS.

Saziva se najmanje jedanput u dvije godine.

Skupština se po odluci Glavnog odbora koji određuje mjesto gdje će se održati, datum i dnevni red skupštine.

Skupština može biti redovna i vanredna.

Član 30.

Glavni odbor je dužan sazvati vanrednu skupštinu na zahtjev:

- predsjedništva DNS,
- dva regionalna odbora DNS,
- jedne trećine ukupnog broja opštinskih i gradskih odbora i predsjednika DNS.

Član 31.

Skupština:

- donosi Program i Statut DNS,
- razmatra i usvaja izvještaj predsjednika o aktivnostima DNS između dvije sjednice skupštine,
- utvrđuje glavne pravce djelovanja DNS,
- bira i razrješava predsjednika, potpredsjednike, Glavni odbor, predsjedništvo, generalnog sekretara, nadzorni odbor i statutarnu komisiju.

Mandat izabranih organa traje četiri godine.

Član 32.

Skupštinu čine:

- izabrani delegati opštinskih odbora prema kriterijumima koje prije održavanja Skupštine utvrdi Glavni odbor, vodeći računa o teritorijalnoj zastupljenosti, veličini glasačkog tijela izbornih jedinica i broja članova DNS,
- članovi Predsjedništva DNS
- narodni poslanici.

Glavni odbor

Član 33.

Glavni odbor je najviši organ odlučivanja između dvije skupštine.

Glavni odbor se sastaje najmanje jedanput u tri mjeseca.

Član 34.

Glavni odbor čine: predsjednik, potpredsjednici, generalni sekretar, narodni poslanici i 78 članova od kojih se tri četvrtine sastava (59) bira na prijedlog lokalnih organizacija DNS, a jedna četvrtina (19) na prijedlog Predsjedništva DNS, u cilju očuvanja kontinuiteta izbornih principa i političkog djelovanja.

Član 35.

Glavni odbor:

- utvrđuje strateška pitanja i operativne ciljeve i zadatke Stranke,
- utvrđuje prijedloge dokumenata programskog i statutarnog karaktera,
- donosi izborni program Stranke i odlučuje o učešću na izborima na svim nivoima (platforma za izbora),
- odlučuje o učešću u vladi i drugim organima vlasti,
- utvrđuje oblike saradnje sa drugim strankama i partijama, u zemlji i inostranstvu,
- razmatra i usvaja izvještaj predsjedništva,
- na prijedlog predsjedništva obrazuje stalna ili povremena tijela za sve ili povremene poslove iz svoje nadležnosti,
- na prijedlog predsjedništva donosi odluke o raspuštanju lokalnih organizacija,
- usvaja finansijski plan i izvještaj o finansijskom poslovanju,
- usvaja izvještaj nadzornog odbora,
- donosi poslovnik o svom radu,
- donosi opšte akte utvrđene ovim statutom.

Glavni odbor utvrđuje broj članova Glavnog odbora iz pojedinih opštinskih odbora i gradskih odbora, verifikuje poslaničke liste za Narodnu skupštinu Republike Srpske i Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine, odlučuje o kandidatima za predsjednika Republike Srpske, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine te delegatima u Domu naroda Bosne i Hercegovine i Vijeću naroda Republike Srpske.

Predsjedništvo

Član 36.

Predsjedništvo je političko-izvršni organ Stranke.

Članovi predsjedništva su:

- predsjednik DNS,
- potpredsjednici DNS,
- generalni sekretar DNS,
- po jedan član iz onih regionalnih odbora iz kojih nisu predsjednik, potpredsjednici i generalni sekretar DNS-a, vodeći računa o ravnomjernoj zastupljenosti mladih i žena.

U pravilu, predsjedništvo na svoje sjednice poziva predsjednike regionalnih odbora DNS.

Član 37.

Predsjedništvo obezbeđuje jedinstvo djelovanja DNS i utiče na uspjeh politike DNS u duhu Programa.

Predsjedništvo vrši sljedeće poslove:

- priprema sjednice Glavnog odbora i provodi njegove odluke između dva zasjedanja,
- odlučuje o pitanjima iz delegirane nadležnosti Glavnog odbora, što se verificuje na prvoj narednoj sjednici Glavnog odbora,
- utvrđuje kandidate za poslanike i ostale državne funkcije, na prijedlog regionalnih odbora,
- daje saglasnosti za izbor kandidata DNS na funkcije i dužnosti u jedinicama lokalne samouprave,
- predlaže Glavnom odboru raspuštanje organa lokalne organizacije i imenuje povjerenike,
- provodi unutarstranačke izbore u lokalnim organizacijama, na osnovu posebne odluke,
- donosi pravilnik o radu stručne službe,
- donosi finansijski plan i vodi finansijsku politiku Stranke,
- predlaže obrazovanje stalnih ili povremenih tijela za poslove iz svoje nadležnosti,
- donosi poslovnik o svom radu,
- obavlja i druge poslove utvrđene ovim Statutom i drugim aktima Stranke.

Predsjednik i potpredsjednici

Član 38.

Predsjednik:

- predstavlja i zastupa Stranku,
- predsjedava Skupštini, Glavnom odboru i Predsjedništvu DNS,
- predlaže Skupštini kandidate za potpredsjednike i generalnog sekretara,
- predlaže predsjedništvu kandidata za rukovodioca informativne službe i portparola Stranke,
- koordinira rad organa Stranke,
- stara se o ostvarivanju programskih zadataka i ciljeva DNS,
- određuje potpredsjednika koji će ga zamjenjivati u slučaju privremene spriječenosti da obavlja svoju funkciju,
- saziva sjednice Glavnog odbora i Predsjedništva DNS,
- odobrava isplate i raspolaze materijalno-finansijskim sredstvima.

Kandidat za predsjednika DNS-a je dužan da Skupštini predloži program i način realizacije programa za mandatni period na koji se bira.

Kandidata za predsjednika DNS mora predložiti najmanje jedna trećina opštinskih odbora DNS.

Član 39.

DNS ima dva potpredsjednika.

Potpredsjednici DNS obavljaju poslove iz nadležnosti predsjednika, zajedno sa predsjednikom.

Generalni sekretar

Član 40.

Generalni sekretar:

- stara se o neposrednom izvršavanju odluka i stavova organa DNS,
- obavještava opštinske i regionalne odbore o stavovima i odlukama Predsjedništva i Glavnog odbora,
- koordinira rad regionalnih odbora,
- rukovodi radom stručne službe,
- sa predsjednikom i potpredsjednicima priprema dnevni red za sastanke organa Stranke i odgovoran je za njihovu pripremu,
- obavlja i druge poslove u dogovoru sa predsjednikom i potpredsjednicima DNS.

Član 41.

Za potrebe rada DNS, u sjedištu Glavnog odbora DNS organizuje se stručna služba.

Stručna služba u koordinaciji sa generalnim sekretarom priprema sjednice organa DNS, stara se o izvršavanju odluka i vrši i druge poslove koje joj povjeri Predsjedništvo.

Nadzorni odbor

Član 42.

Nadzorni odbor kontroliše materijalno-finansijsko poslovanje Stranke i upravlja imovinom Stranke.

Nadzorni odbor ima predsjednika i četiri člana koji ne mogu istovremeno biti članovi Glavnog odbora.

Nadzorni odbor obavezno podnosi izvještaj Glavnom odboru jedanput godišnje.

Statutarna komisija

Član 43.

Statutarna komisija ima predsjednika i četiri člana.

Statutarna komisija:

- tumači Statut i druga opšta akta DNS,

- priprema nacrt Statuta, predlaže izmjene i dopune Statuta i drugih akata DNS,
- koordinira rad statutarnih komisija u opštinskim i gradskim organizacijama DNS,
- ocjenjuje statutarnost pojedinačnih akata organa Stranke, te rješava sukob nadležnosti organa Stranke.

Član 44.

Nadzorni odbor i statutarna komisija donose poslovnik o radu kojim bliže uređuju način svog rada.

VII ZASTUPANJE I PREDSTAVLJANJE

Član 45.

DNS zastupa i predstavlja predsjednik Stranke.

U slučaju spriječenosti, predsjednik može ovlastiti potpredsjednika da zastupa i predstavlja Stranku.

VIII NAČIN STICANJA, KORIŠTENJA I RASPOLAGANJA SREDSTVIMA

Član 46.

DNS stiče sredstva na osnovu:

- članarine,
- priloga,
- poklona,
- legata,
- zavještanja,
- obavljanja privredne djelatnosti u skladu sa zakonom,
- na osnovu Zakona o finansiranju političkih stranaka,
- drugih izvora prihoda u skladu sa zakonom.

Stručna služba Stranke vodi knjigovodstvo DNS i posluje u skladu sa zakonskim propisima.

Član 47.

Sredstva se utvrđuju u skladu sa finansijskim planom DNS.

Za zakonitu i racionalnu upotrebu odgovorni su predsjednik i generalni sekretar DNS.

IX DONOŠENJE STATUTA I OPŠTI AKTI DNS

Član 48.

Postupak za donošenje statuta, na prijedlog predsjednika, pokreće Predsjedništvo DNS.

Statutarna komisija priprema radnu verziju statuta koju upućuje svim organima DNS na raspravu koja traje najmanje 30 dana.

Nakon provedene rasprave u organima DNS, na osnovu prikupljenih mišljenja i sugestija, Statutarna komisija utvrđuje konačnu radnu verziju i dostavlja Glavnom odboru na razmatranje.

Glavni odbor utvrđuje prijedlog Statuta i dostavlja ga Skupštini na razmatranje i usvajanje.

Statut je usvojen ako za njega glasa natpolovična većina ukupnog broja delegata Skupštine DNS-a.

Izmjene i dopune Statuta vrše se na način i u postupku za njegovo donošenje.

Član 49.

Opšti akti Stranke su:

- Statut,
- Poslovnik o radu skupštine, Glavnog odbora i Predsjedništva,
- Pravilnik o disciplinskoj odgovornosti,
- Pravilnik o kandidovanju i izboru u organe Stranke,
- Poslovnik o radu nadzornog odbora,
- Poslovnik o radu statutarne komisije,
- Poslovnik o radu kluba poslanika,
- Pravilnik o utvrđivanju kandidata za poslanike i odbornike i
- druga akta koja proističu iz zakona i ovog statuta.

Opšta kata iz stava 1. ovog člana u alinejama od 2. do 10. donosi Glavni odbor na prijedlog Statutarne komisije.

X PRESTANAK RADA DNS

Član 50.

Rad DNS prestaje odlukom Skupštine DNS.

Ukoliko Skupština nije u mogućnosti da se održi, odluku o prestanku rada donosi Glavni odbor.

Skupština, odnosno Glavni odbor, donosi odluku o preostaljoj imovini.

XI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 51.

Rad DNS je javan.

U posebnim slučajevima organi DNS mogu donijeti odluku o isključenju javnosti iz svog rada.

Poslove iz domena kontakata sa javnošću obavlja informativna služba.

Za kontakte sa javnošću, na prijedlog predsjednika, Predsjedništvo imenuje portparola.

Član 52.

Ovaj statut stupa na snagu danom usvajanja.

Stupanjem na snagu ovog statuta prestaju da važe odredbe Statuta DNS od 17.6.2000. godine sa izmjenama i dopunama od 30.5.2001. i 10.5.2003. godine.

U Banjaluci, aprila 2004. godine

Predsjednik DNS:
Marko Pavić

ORGANIZACIJA I ORGANI DNS

DNS djeluje preko opštinskih odbora i gradskog odbora Banjaluka i regionalnih odbora sa tendencijom da se, uvećanjem broja odbora u Federaciji BiH, formiraju i kantonalni odbori DNS. Glavni odbor čini 85 članova DNS. Stranku vodi i predstavlja predsjednik i dva potpredsjednika. Predsjednik, potpredsjednici, generalni sekretar i izabrani predstavnici regionalnih odbora čine Predsjedništvo DNS-a (sedam članova). U radu Predsjedništva, u pravilu, učestvuju i predsjednici regionalnih odbora.

Predsjednika, potpredsjednike, generalnog sekretara, članove Predsjedništva i članove Glavnog odbora bira Skupština DNS koja se saziva najmanje jedanput u dvije godine. Stranka ima Savjet koji okuplja najuglednije članove DNS-a koji nisu, a mogu biti, članovi organa Stranke. Savjet u punom sastavu ili u odabranim resornim grupama razmatra i priprema strateške dokumente, stavove i mišljenja po bitnim pitanjima iz javnog života.

P R O G R A M DEMOKRATSKOG NARODNOG SAVEZA

SADRŽAJ:

1. POLITIČKA NAČELA
2. NACIONALNA POLITIKA
3. SPOLJNA POLITIKA
4. EKONOMSKA POLITIKA

- 5. SOCIJALNA POLITIKA
 - 5.a. ZDRAVSTVENA ZAŠTITA
 - 5.b. PENZIJSKO-INVALIDSKA ZAŠTITA
 - 5.v. BORAČKO-INVALIDSKA ZAŠTITA
- 6. DRŽAVNE SLUŽBE
- 7. PRAVOSUDNI SISTEM
- 8. LJUDSKA PRAVA
- 9. ODNOS GRAĐANINA I DRŽAVE
- 10. POLITIČKA PRAVA
- 11. INFORMISANJE
- 12. PROSVJETA, NAUKA, KULTURA
- 13. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

NA OSNOVU:

- opredijeljenosti za izgradnju stabilne pravne demokratske i prosperitetne Republike Srpske i Bosne i Hercegovine, organizovane i uređene na najvišim standardima razvijene demokratije u Evropi i svijetu,
- poštovanja sloboda i prava pluralizma u izboru pogleda na sve segmente života, rada i djelovanja,
- poštovanja ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti (prava i slobode koje određuje Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njeni protokoli),
- motivisanosti željom da unaprijedimo ukupne odnose u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, a posebno u očuvanju vitalnih interesa naroda, očuvanju mira, razvoju tolerancije i demokratije, uključivanju u balkanske i evro-atlantske integracije, jačanju institucija i odgovorne vlasti, borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije, privatizacije i obnove, privrednog i tehnološkog razvoja, rastu standarda, socijalnu sigurnost, zaštitu najugroženije kategorije stanovništva i visok stepen lične i imovinske bezbjednosti,
- dobre volje i opredijeljenosti da stvorimo stabilno društvo slobodnih naroda, ljudi i građana svjesnih svojih sopstvenih specifičnosti i odgovornosti,

**Skupština Demokratskog narodnog saveza donosi
PROGRAM
DEMOKRATSKOG NARODNOG SAVEZA**

1. POLITIČKA NAČELA

Vrhovni politički cilj *Demokratskog narodnog saveza* je demokratska parlamentarna Republika Srpska i Bosna i Hercegovina, i to Republika Srpska kao jedan od dva ravnopravna entiteta u Bosni i Hercegovini, gdje Srbi,

Bošnjaci, Hrvati i ostali manjinski narodi i nacionalne manjine organizuju svoj život prema najvišim standardima savremene evropske i svjetske demokratije, i Bosna i Hercegovina kao decentralizovana država dva ravnopravna entiteta i tri konstitutivna naroda, organizovanu i uređenu prema najvišim standardima savremene demokratije.

Političko djelovanje *Demokratski narodni savez* zasniva na humanizmu kao temelju civilizacije. Orijentacija ka humanističkim temeljnim vrijednostima daje nadu u preporod i oporavak društva.

Bosna i Hercegovina i Republika Srpska su višenacionalne i multikonfesionalne zajednice. Hrišćanstvo, islam i judaizam treba da budu kohezioni faktori stabilnog društva (entiteta i države).

Država, kao dobrovoljno organizovana ljudska zajednica, treba da bude demistifikovana i očišćena od ideoloških i idolopokloničkih zastranjivanja. Ona treba da bude zajedničko dobro iz koga, radeći za dobrobit zajednice, svako dobija i ličnu dobrobit. Lični prosperitet je usko povezan sa prosperitetom zajednice, kao što i zajednica može opstajati u blagostanju samo ako je ona skup pojedinačnih blagostanja njenih članova.

Evropska i razvijena svjetska demokratija utemeljena je na slobodnoj ljudskoj ličnosti. Shodno tome, individualna sloboda je ključna vrijednost koju promovise i za koju se zalaže *Demokratski narodni savez*. Samo društvo sastavljeno od slobodnih i nezavisnih ličnosti jeste istinski slobodno društvo.

Sloboda prije svega znači – odgovornost i samodisciplinu. U svom djelovanju *Demokratski narodni savez* se zalaže za reafirmaciju lične odgovornosti. Insistiramo na samodisciplini i kritičnosti bez koje spoljašnji zakoni i ograničenja brzo postaju prazne forme.

Na ekonomskom planu *Demokratski narodni savez* se zalaže za socijalnu pravdu i brigu za stare i nemoćne, a privatnu svojinu i tržišnu privredu kao najefikasniji oblik vlasništva.

U sferi pravosuđa, orijentacija *Demokratskog narodnog saveza* je nezavisno pravosuđe.

U sferi odbrane, dugoročna orijentacija *Demokratskog narodnog saveza* je demilitarizovana Bosna i Hercegovina, teritorijalno uređena na principima Dejtonskog mirovnog sporazuma.

Strategijski prioritet *Demokratskog narodnog saveza* je uklapanje u savremene tehnološke tokove i opremanje i obučavanje za rad u novostvorenom tehnološkom izazovu i okruženju.

U posljednje dvije decenije došlo je do informatičke i tehnološke revolucije koja je radikalno promijenila uslove rada i privređivanja. U kratkom periodu potrebno je uhvatiti korak sa aktuelnim zbivanjima. Mali narodi i male države u tom pogledu ne smiju da kasne, jer im svaki propust može biti sudbinski, zbog čega je neophodno veće ulaganje u školstvo i školovanje.

Demokratski narodni savez promovise potpunu slobodu štampe, javne riječi i svih drugih oblika slobodnog izražavanja.

Na kulturnom planu prioritetan zadatak je promocija kulturnog naslijeđa kao vrijednosti koja će se promovirati i kvalitativno dograđivati i razvijati. U ovakvom kulturnom ambijentu *Demokratski narodni savez* promoviše kulturu kao najdublji temeljac nacionalnog identiteta.

Demokratski narodni savez polazi od činjenice da je prošlost sadržana u tradiciji, a da tradicija u takmičenju sa svijetom i susretanju kultura ne smije postati prošlost.

2. NACIONALNA POLITIKA

Demokratski narodni savez je narodna partija orijentisana prema svim ljudima i svim slojevima i grupama u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

Demokratski narodni savez uvažava i poštuje svjetovna etička načela i otvoren je za svakog ko svoje djelovanje temelji na načelima čovjekoljublja kao najviše vrijednosti.

Realizaciju primarnih nacionalnih interesa tri konstitutivna i većinska naroda u Bosni i Hercegovini (Srbi, Hrvati i Bišnjaci) vidimo kroz ostvarenje:

- ravnopravnog pristupa i uvažavanja nacije (kao prava kolektiviteta) od strane međunarodne zajednice;
- sveukupnu toleranciju i razumijevanje svih nacija u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, sa slobodom vjere za sve konfesije.

Demokratski narodni savez je odlučno opredijeljen za civilizacijske vrijednosti i svjetske standarde u pogledu jednakosti svih pred zakonom, bez obzira na vjerske, etničke i druge različitosti.

Demokratski narodni savez će, polazeći od navedenog i poštujući odredbe Dejtonskog mirovnog sporazuma:

- izgrađivati Republiku Srpsku kao entitet i Bosnu i Hercegovinu kao društvenu i državnu zajednicu njenih naroda i nacionalnih manjina,
- zalagati se za maksimalnu saradnju sa državama u okruženju, a posebno sa državnim zajednicom Srbije i Crne Gore (prije svega zbog interesa srpskog i bošnjačkog naroda) i Republikom Hrvatskom (zbog interesa hrvatskog naroda) u svim oblastima privrede, nauke, kulture, jezika i ostalim poljima saradnje na osnovu obostranih interesa,
- njegovati tradicionalne vrijednosti, običaje i kulture nacija, imajući u vidu značaj i ulogu vjerskih zajednica u obrazovanju duhovnog i moralnog života,
- *Demokratski narodni savez* ima za cilj saradnju sa dijelovima konstitutivnih naroda Bosne i Hercegovine u dijaspori.
- Politika *Demokratskog narodnog saveza* je sadržajno praktična i operativna prema dijaspori.

Orijentacija *Demokratskog narodnog saveza* je ka punom nacionalnom, kulturnom, ekonomskom i duhovnom jedinstvu naroda u svim segmentima života u Bosni i Hercegovini, uvažavajući i pravo svakog

konstitutivnog naroda i manjinskih naroda u Bosni i Hercegovini da svoj kulturni, ali i svaki drugi, identitet izgrađuju u skladu sa svojim vjerskim, kulturnim, prosvjetnim, istorijskim i svakim drugim naslijeđem u vrijednosnom smislu, jer smatramo da je to suštinski važno za Bosnu i Hercegovinu kao državu u kojoj će se moći zaštititi nacionalni, ali i svaki drugi identitet.

Jedan od ciljeva *Demokratskog narodnog saveza* jeste duhovna obnova naroda u skladu sa slobodno izraženim opredjeljenjem i obavezom da se ne ugroze prava drugih naroda, jer bez takvog pristupa neće moći biti utemeljena Bosna i Hercegovina kao država organizovana na dejtonskim principima, a za *Demokratski narodni savez* Bosna i Hercegovina je neodrživa izvan dejtonskih principa.

Prioritetni zadatak *Demokratskog narodnog saveza* je prevazilaženje nacionalnih, kulturnih, vjerskih i drugih uslova koji ometaju saživot naroda u Bosni i Hercegovini, sa ciljem promovisanja uvažavanja i tolerancije među narodima.

Za *Demokratski narodni savez* je primarno pitanje međunacionalnog pomirenja čiju sadržinu treba da čine osnovna demokratska načela.

3. SPOLJNA POLITIKA

Demokratski narodni savez smatra da je vođenje spoljne politike uslov bez koga se Bosna i Hercegovina, a samim tim i Republika Srpska, ne može uključiti u status priznatih i ravnopravnih članova međunarodne zajednice.

Ravnopravan status u međunarodnoj zajednici znači, prije svega, status poštovanog i priznatog člana, sa obezbijedenim mjestom u svim međunarodnim institucijama i organizacijama.

Demokratski narodni savez stoji na stanovištu da se spoljnom politikom ne smiju stvoriti uslovi za urušavanje Dejtonskog mirovnog sporazuma kao uslova održivosti BiH kao države.

Odgovorna spoljna politika omogućava sadržajno, kvalitetno i za državu i entitete odgovarajuće provođenje tri bitne faze u očuvanju dejtonske Bosne i Hercegovine:

- privatizacija,
- liberalizacija, i
- stabilizacija.

Osnovni dugoročni strateški cilj Bosne i Hercegovine, a samim tim i Republike Srpske, jeste ulazak u Evropsku uniju. To je dug i težak proces koji zahtijeva puno znanja, rada, odricanja i tolerancije.

Demokratski narodni savez će usmjeriti svoje djelovanje da se do tog cilja dođe:

- definisanjem Bosne i Hercegovine kao decentralizovane države ustanovljene Dejtonskim sporazumom,
- provođenjem programa društvenih i ekonomskih reformi,

- pospješivanjem i ostvarivanjem unutarregionalnih integracija i saradnje i
- integracijom u evropske institucije.

4. EKONOMSKA POLITIKA

Prvi i osnovni cilj *Demokratskog narodnog saveza* je hitno zaustavljanje privredne stagnacije, smanjenje nezaposlenosti i socijalno zbrinjavanje najugroženijih kategorija stanovništva. Navedene ciljeve moguće je ostvariti uz sljedeće mjere:

- aktiviranjem i oživljavanjem privrednih subjekata koji realno mogu obezbijediti ekonomski opstanak, rast i razvoj,
- stvaranjem uslova za razvoj malih i srednjih preduzeća,
- rekonstruisanjem i preusmjeravanjem proizvodnje onih subjekata koji nemaju realnu mogućnost proizvodnje u sadašnjim uslovima,
- ubrzavanjem procesa otvaranja javnih radova u oblasti građevinarstva i infrastrukturnih objekata,
- zalaganjem za programe proizvodnje zdrave hrane na bazi partnerskog dogovora sa stranim ulagačima,
- u prelaznom periodu u status državnog vlasništva staviti sve profitabilne firme od strateškog interesa za Republiku Srpsku, kako bi se njihovim profitom djelimično rješavali problemi socijalno ugroženih kategorija stanovništva,
- donošenjem regionalnog plana razvoja Republike Srpske i omogućavanjem, na bazi prirodnih i drugih resursa, ravnomjeran razvoj regija,
- dogradnjom sistema i provođenjem revizije privatizacije uz sankcionisanje nerealne prodaje državnog kapitala u bescijenje,
- zalaganjem za zakonsko uređivanje tržišta roba i kapitala i pokrivenosti uvoza izvozom,
- takse i poreze svesti na realnu mjeru ekonomske moći obveznika i opštih potreba,
- opštinske propise preispitati i prilagoditi trenutnim mogućnostima.

Cilj *Demokratskog narodnog saveza* je da heterogeno društvo integriše ekonomskim i društvenim vezama. Stoga smatramo da je moderno društvo samo ono društvo koje uspijeva ostvariti ekonomski napredak na bazi partnerskih odnosa sa bankama, korporacijama i ulagačima. Mi se zalažemo i smatramo da je moderno društvo održivo postavljanjem na jake stubove ekonomski stabilne porodice i državnih institucija. Neophodno je izmijeniti odnos nadređeno–podređeno na relaciji ekonomija–politika. Smatramo da je ekonomija prioritetna i da se globalna i integrisana politička aktivnost treba prilagođavati potrebama ekonomije i osnovama na kojima počiva ekonomija.

Prvi zadatak je ubrzan i dograđen proces privatizacije (sa djelimičnom revizijom) i uspostavljanje privredne strukture primjerene naslijeđenoj

tehnološkoj osnovi i to onoj koja se bazira na prirodnim resursima koji su komparativna prednost RS.

Drugi zadatak jeste valorizacija prirodnih resursa sa kojima raspolaže Republika Srpska, a oni su poljoprivredno zemljište, šume, vodotokovi (energija, navodnjavanje, turizam), rudno bogatstvo.

Kako RS raspolaže sa velikim površinama poljoprivrednog zemljišta, onda je naš interes da zakonodavstvo iz ove oblasti i u vezi sa ovom oblasti bude usklađeno sa zahtjevima te grane i da se isključi svaki politički uticaj okruženja.

Treći zadatak je angažovanje kapitala dijaspora, kako kroz privatizaciju, tako i u kooperativnim odnosima, budući da dijaspora posjeduje:

- stabilno poznavanje stanja na svjetskom tržištu,
- sopstveni biznis kao bazu za saradnju sa našom privredom,
- sopstveni kapital za početna ulaganja i
- patriotske motive da na neki od izvodljivih načina pomogne.

Demokratski narodni savez želi i nastoji da stvori entitet i državu koja odgovara biću i opštem interesu naroda, dakle razvijanje tržišne privrede sa jakim socijalnim stabilizatorima. Zato mi smatramo da se ekonomska politika mora voditi fleksibilno i postepeno.

Model kojem težimo je evropski, sa racionalnim modifikacijama koje odgovaraju našim unutrašnjim uslovima i spoljnjem okruženju.

Prvi postulat naše ekonomske i privredne politike jeste stabilna monetarna politika, te članstvo u MMF i Svjetskoj banci za obnovu i razvoj.

Poseban zadatak **Demokratskog narodnog saveza** je stabilna fiskalna politika i zalaganje za što jednostavniji i efikasniji fiskalni sistem.

Demokratski narodni savez predlaže da se porez na dodatnu vrijednost prikuplja tako što će se uvažavati harmonizovana politika na nivou Bosne i Hercegovine.

Fiskalna politika ne smije da postoji da bi obezbijedila novac za preživljavanje bilo kojoj vlasti, već da bi izvršavala svoju socijalnu (pomoć ugroženima) i ekonomsku funkciju (pomaganje privrednog uspona).

Demokratski narodni savez se otvoreno zalaže za neprikosnovenost privatne svojine kao preduslova uspješne ekonomske i privredne politike. Jedino privatna svojina i preduzetništvo garantuju viši stepen inicijativa, odlučnosti, ali i rizika.

Mi se takođe zalažemo za efikasnu tranziciju u kojoj bi trećina raspoloživih sredstava ostala na raspolaganju za sanaciju socijalnih programa.

Naš put povratka na međunarodno ekonomsko tržište, koje uključuje slobodnu razmjenu robe i priliv kapitala, podrazumijeva velike i znalačke napore.

(Prilog: «Ekonomski program Demokratskog narodnog saveza» - 2002. godina.)

5. SOCIJALNA POLITIKA

Cilj socijalne politike, a samim tim i socijalne zaštite kao jednog od segmenata te politike, jeste da se ona dovede na nivo primjeren materijalnim mogućnostima, da se izvrši deregulacija, da nosioci budu približeni korisnicima, da osim državnih institucija u socijalnoj zaštiti učestvuju i građani putem nevladinih organizacija i privatno, te da socijalna izdvajanja ne idu na štetu ekonomskog razvoja, tj. da se pokrene održiv razvoj «mješovitog sistema socijalne zaštite».

Radi prevazilaženja sadašnje situacije u socijalnoj zaštiti, gdje je ogromna nesrazmjera između potreba za socijalnom zaštitom i sposobnosti ekonomije Republike Srpske i Bosne i Hercegovine da finansira te potrebe, neophodno je iznalaženje novih izvora i novih modela finansiranja.

Moguća rješenja su:

- revizija postojećih korisnika socijalne zaštite,
- uvođenje jedinstvenog informacionog sistema i obaveza praćenja korisnika,
- više sredstava za specijalizovane usluge, a manje za materijalne dotacije,
- raspoloživa sredstava racionalnije koristiti i raditi na iznalaženju novih načina i izvora finansiranja,
- promjena ponašanja vlasti i novi pristup ka jačanju domaćih izvora i to:
 1. Jačanje pravne države putem finansijske kontrole ubiranja carina i poreza.
 2. Racionalno korištenje postojećih sredstava.
 3. Uključivanje nevladinog sektora u sistem socijalne zaštite.
 4. Uključivanje privatnog sektora.

Dodatni izvori mogu se obezbijediti putem:

- dobrotvornih akcija, koncerata ili priloga,
- ciljanih projekata od donacija kao podrška socijalnom sektoru,
- samofinansiranjem korisnika,
- drugih izvora (legati, pokloni i oporuke).

5-a) ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Demokratski narodni savez se zalaže za:

- racionalizaciju zdravstvene mreže, koja će pružiti optimalnu primarnu zdravstvenu zaštitu građanima, a smanjiti disperziju specijalističkih i bolničkih stanica radi kvalitetnijih usluga,
- zakonsko definisanje standarda za obavljanje privatne ljekarske prakse i potpuno ravnopravan status privatne i državne prakse, čime bi se postigla ravnopravna konkurencija,
- zakonsko definisanje prava na određene vidove zdravstvene zaštite i besplatne lijekove za određene kategorije bolesti i osiguranike.

Država mora obezbijediti sredstva za besplatnu primarnu zdravstvenu zaštitu stanovništva.

Potrebno je ostvariti pravedniju raspodjelu sredstava iz fonda za zdravstvenu zaštitu na zdravstvene ustanove prema njihovoj veličini, obimu i težini posla koji obavljaju. Da bi se izbjegao monopol, raditi na osnivanju privatnih fondova za zdravstvenu i socijalnu zaštitu čime će se obezbijediti konkurencija. Isto se može i treba primijeniti i na fond penzijskog i invalidskog osiguranja.

Tercijarni nivo zdravstvene zaštite ima nacionalni značaj. **Demokratski narodni savez** se zalaže za racionalizaciju zdravstvene mreže, koja će pružiti optimalnu zdravstvenu zaštitu građanima (preorijentacijom cjelokupne zdravstvene zaštite na unapređenje zdravlja i prevencije bolesti), a smanjiti disperziju specijalističkih i bolničkih kapaciteta.

Apsolutni prioritet u zdravstvenoj zaštiti Republike Srpske treba da imaju mjere za povećanje nataliteta, a koje finansira država.

Država i društvo u cjelini treba da vode stalnu i nemilosrdnu borbu protiv narkomanije što podrazumijeva i osnivanje zajednica za odvikavanje od ovisnosti u kojima bi za sve korisnike usluga i štićenike tretman bio besplatan. Zajednice organizovati tako da se putem radne terapije i realizacijom proizvoda i usluga finansira što veći dio potreba centra. Država mora pooštriti mjere za sve one koji proizvode ili unose droge u naš prostor. Mi se zalažemo da svaki posao vezan za proizvodnju i promet narkotika bude kažnjen sa najmanje 10 godina zatvora.

Za pružanje besplatne zdravstvene pomoći socijalno ugroženim i nezaposlenim licima raditi na osnivanju i opremanju humanitarnih ambulanti, zajedno sa vjerskim zajednicama i dobrotvornim organizacijama.

5-b) PENZIJSKO-INVALIDSKA ZAŠTITA

Naša zajednica treba posvetiti više pažnje osobama treće životne dobi. Sticajem nepovoljnih istorijskih, razvojnih, političko-ekonomskih i civilizacijskih okolnosti, naša zajednica postaje sve starija. Stanje je takvo da će **Demokratski narodni savez** uraditi poseban srednjoročni i dugoročni program demografske i populacione politike, iako mi mislimo da će ostvarenje naših programskih ciljeva samo po sebi donijeti bolje uslove za svestran, pa tako i demografski napredak naše zajednice. Odnos prema starijim i iznemoglim osobama nije samo političko pitanje, već i pitanje elementarne čovječnosti i kulture. Zato će ono biti ugrađeno i u sistem humanističkog vaspitanja mladih i cijelog našeg naroda.

Povoljnim kreditima ili zakonskim olakšicama mi ćemo podsticati otvaranje privatnih gerijatrijskih centara. Zajedno sa nevladinim dobrotvornim organizacijama organizovaćemo patronažnu službu radi pružanja pomoći starim i iznemoglim osobama. U takve dobrotvorne aktivnosti ćemo uključivati i omladinske organizacije i udruženja.

Penzijski sistem je jedan od najvažnijih dijelova političko-ekonomskog sistema svake zemlje i on direktno utiče na razvoj ekonomije, tržišta, socijalne sigurnosti i stabilnosti društva uopšte. Penzijski sistem koji se oslanja samo na tekuće uplate doprinosa osiguranika već dugo je u krizi. Pokazao se neefikasnim, finansijski neodrživim i kao takav nikome ne odgovara – ni penzionerima, jer ne obezbjeđuje redovnu i sigurnu isplatu penzija, ni zaposlenima zbog obaveze plaćanja visokih doprinosa za njegovo finansiranje, a ni državi koja mora iz budžeta finansirati deficit penzijskog fonda. Zbog toga je reforma penzijskog sistema nužna, iako je to vrlo osjetljivo političko i ekonomsko pitanje.

Demokratski narodni savez smatra da je neophodno izvršiti korjenite i sveobuhvatne reforme. Potrebno je postojeći penzijski sistem reformisati tj. promijeniti način na koji bi se finansirale penzije budućih penzionera. Tako se realno može pokrenuti privredna aktivnost, zaposlenost i razvoj, te preraspodijeliti odgovornost za socijalnu zaštitu između države i pojedinca.

Za prevazilaženje teškog stanja jedini izlaz je da se postojeći penzijski sistem transformiše. Spoznaja da drugog izbora nema govori da proces reforme penzijskog sistema treba svom snagom podržati i ubrzati, kako bi se sadašnji osiguranik motivisao da štedi – uplaćuje doprinos za penzijsko osiguranje, sa vjerom i garancijom da su njegova ulaganja za starost – opravdana i sigurna.

5-v) BORAČKO-INVALIDSKA ZAŠTITA

Pri globalnom razmatranju boračko-invalidske zaštite treba imati u vidu tri momenta:

Prvo, invalidnost je, kao što se zna, posebna vrsta nepovoljnog (nesrećnog) slučaja, koji izaziva oštećenje organizma i životnih funkcija individualizirane ličnosti, srazmjerno stepenu i vrsti oštećenja. Pogoršanje kvaliteta života i šansi u životu izaziva potrebu primjene specifičnih društveno organizovanih mjera zaštite invalida, kako bi se ovi, kada je to moguće, osposobili za samostalan život i rad, odnosno da bi na normalan način zadovoljili svoje životne potrebe. Po svojoj prirodi i sadržaju, ove mjere su socijalno-političkog karaktera i one se prvenstveno ostvaruju sistemom socijalne sigurnosti, odnosno organizovanom društvenom aktivnošću u cilju zadovoljavanja egzistencijalnih potreba invalida.

Drugo, s obzirom na posljedice koje izaziva i masovnu rasprostranjenost, invalidnost je složen društveni problem za čije rješavanje je društvo zainteresovano ne samo iz humanističkih, nego i iz drugih motiva, naročito ekonomskih, demokratskih, političkih, odbrambenih.

Treće, prevencija invalidnosti i društvena zaštita invalida metodom socijalne sigurnosti, nema sumnje, zavisi od ukupnih ličnih, porodičnih, profesionalnih, društvenih, materijalnih i tehničkih uslova života, na koje se invalidnost povratno reprodukuje.

Demokratski narodni savez, osim konzistentne politike prema ratnim vojnim invalidima, posebno će se zalagati za ostvarivanje prava porodica poginulih boraca i nestalih civila.

Ciljevi *Demokratskog narodnog saveza* su:

- zaštita statusa i interesa boraca, ratnih vojnih invalida, porodica poginulih boraca,
- očuvanje tradicija i identiteta jedinica koje su učestvovala u otadžbinskom ratu, te obilježavanje značajnih datuma i bitnih događaja,
- obezbjeđivanje uslova za prekvalifikaciju i doškolovanje u cilju zapošljavanja ratnih vojnih invalida, porodica poginulih boraca i demobilisanih boraca.

Demokratski narodni savez svoju djelatnost zasniva na pomoći članovima i njihovim porodicama u savjetodavnom obliku, posredovanjem u odgovarajućim državnim ustanovama i institucijama, radi dosljednog ostvarivanja njihovih prava, potreba i interesa.

Posebne aktivnosti i programski zadaci *Demokratskog narodnog saveza* u

ovoj oblasti su:

- aktivno učešće u zakonodavnoj aktivnosti i stvaranje pretpostavki za ostvarivanje prava propisanih zakonom,
- aktivna saradnja sa Boračkom organizacijom Republike Srpske i drugim organizacijama koje njeguju tradicije oslobodilačkih ratova.

Demokratski narodni savez smatra da je ukupan društveni napredak, koji je karakterističan za savremenu etapu razvoja društva, ostavio i ostavlja odgovarajuće posljedice koje nisu bez značaja za boračku i invalidsku zaštitu.

Borcima, ratnim vojnim invalidima, porodicama poginulih boraca, potrebna je ekonomska i socijalna sigurnost, koju je društvo dužno da obezbijedi, posebno ako se ima u vidu da su svojim doprinosom oni sami stvorili pretpostavke za slobodan i kvalitetan život sebi i svojim porodicama. Zato ti oblici zaštite trebaju biti prilagođeni savremenim potrebama čovjeka i njegove porodice.

6. DRŽAVNE SLUŽBE

U sklopu obimne reforme koju mora da doživi kompletan prostor Republike Srpske, *Demokratski narodni savez* smatra da je vrlo bitna reforma državnih službi po svim nivoima i da je uslov urednog funkcionisanja cijele Republike Srpske, uredno funkcionisanje državne uprave.

Reforma se mora odvijati u dva pravca.

Prvi pravac je hitna reforma svih propisa na kojima je zasnovano učešće državnih službenika u životu građana. Mora se, dakle, izbaciti pretjerano robovanje uredbama, odredbama, pravilima, zakonima, koji u suštini pružaju podršku naslijeđenom ponašanju da je sve zabranjeno osim onoga što

činovnik dozvoli. Mora se, prvenstveno, lokalna uprava svesti na nivo samouprave i pojačati njenu odgovornost za komunalna – znači svakodnevna prava, potrebe i obaveze građana.

Od lokalne uprave, u punom smislu te riječi, treba napraviti servis građanima, koji u najkraćem roku, po svom zahtjevu ili po cijeni lokalne uprave i interesima lokalne zajednice, moraju biti obaviješteni o svojim pravima i obavezama. Nema dokumenta ili akta, u bilo kojem postupanju lokalne uprave, koji se ne može po zahtjevu građanina dobiti za najkasnije 48 sati. Nema postupka, bez obzira na njegovu komplikovanost, koji se ne može obaviti u roku od 15 dana i konačno odlučiti unutar lokalne uprave o zahtjevu građanina. Na kraju, nema žalbenog postupka, u kojem se u roku od 30 dana ne može odlučiti o žalbi. Time se ugrađuje ključni uslov za dobro funkcionisanje lokalne uprave, a to je efikasnost i odgovornost lokalne uprave prema lokalnoj zajednici.

Drugi pravac je ozbiljno preispitivanje potreba za brojem i nadležnošću sadašnjih državnih organa. Očito je nužna brza racionalizacija broja izvršilaca, ali i racionalizacija obrazovnog nivoa državnih službenika. Stare negativne pojave birokratskog ponašanja i nestručnih ljudi na odgovornim pozicijama u upravi najbrže i najlakše se mogu prevazići zapošljavanjem mladih, stručnih i obrazovanih ljudi. Sadašnji broj državnih službenika, naročito u lokalnoj upravi i fondovima, mora se smanjiti na najmanji mogući broj koji garantuje efikasnost rada, jer se i sistem finansiranja sve više mora oslanjati na sopstvene izvore finansiranja putem dijela poreza koji ostaju lokalnoj upravi ili doprinosa fondovima. Dosadašnja praksa da se porez vraća ili ostaje lokalnoj zajednici, mora hitno biti izmijenjena. Princip solidarnosti kod ostvarivanja poreza i njihovog raspoređivanja, a naročito kod njihovog trošenja, mora biti sveden na najnižu razumnu mjeru.

Na nivou "prave državne uprave" u ministarstvima i organizacijama republičkog nivoa, ovaj oblik racionalizacije mora se još oštrije provesti. Postojanje mnogobrojnih ovlaštenja raznih upravnih organa koji se međusobno prepliću, stvara pravu "šumu" u kojoj se najčešće gubi odgovornost uprave, a ne izvršava funkcija služenja građanima.

Stoga je *Demokratski narodni savez* izričit da se reforma državnih službi mora obaviti odmah, bez oklijevanja, sa ciljem da se znatno unaprijedi njihov rad i smanje troškovi njihovog poslovanja.

7. PRAVOSUDNI SISTEM

Demokratski narodni savez, u svom programu, posebnu pažnju obraća reformipravnosudnog sistema u RS kao i u BiH, jer je ta reforma jedan od osnovnih uslova za uključivanje BiH u evropske integracije, a i suština osnovnog cilja *Demokratskog narodnog saveza*, a to je potpuna vladavina prava u zaštiti svih ljudskih prava i sloboda.

Dakle, iz sadašnjeg stanja, nameće se zaključak da nema reforme pravosudnog sistema bez reforme i hitne i oštre izmjene većine procesnih zakona, odnosno zakona koji regulišu pitanja postupka. Postupak mora biti brz, jasan, sa ugrađenom zaštitom od besmislenih parničenja u kojima se prvo šikaniraju ljudi, sa jasnom dvostepenošću u kojoj drugostepeni sud ne može biti izvor odugovlačenja, već instanca za zaštitu prava. Još hitnija intervencija je potrebna u zaštiti privrednih postupaka koji sami po sebi ne trpe odugovlačenje i otezanja. U tom pravcu *Demokratski narodni savez* insistira na hitnoj izmjeni svih navedenih zakona.

U takvom pravnom okruženju, jednostavno će se utvrditi i cijeliti i rad sudova i nosilaca sudskih funkcija (sudija), jer će se i kvalitet njihovog rada vrlo brzo i jednostavno moći vrednovati.

Naravno da se u ukupnoj reformi posebna pažnja mora obratiti na konačni segment u kojem je najveća mogućnost zloupotreba i grubog narušavanja ljudskih prava i sloboda. *Demokratski narodni savez* insistira da se u potpunosti poštuju odredbe Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava koja i čini sastavni dio našeg pravnog sistema.

Znači, potrebna nam je reforma zakona, ubrzanje svih postupaka, posebna pažnja prema zaštiti privrednog poslovanja i nova organizacija sudova.

8. LJUDSKA PRAVA

Ljudska prava su skup principa, standarda i normi koji imaju za cilj poštovanje čovjekove ličnosti, njegovog dostojanstva i obezbjeđenje njegovih životnih uslova koji omogućavaju sveobuhvatan razvoj ličnosti. Ta prava se stiču samim rođenjem pa su ona univerzalna i neotuđiva.

Pod ljudskim pravima se podrazumijeva zbir osnovnih, ličnih, političkih, građanskih, ekonomskih, kulturnih i socijalnih prava svakog pojedinca. Ako se ukine neko pravo, ostala će u isto vrijeme biti narušena.

U praksi svi ljudi ne uživaju svoja ljudska prava a posebno ih ne uživaju podjednako. Ljudska prava kao posebna vrsta prava pojedincu su "potrebna" onda kada nisu efikasno garantovana nacionalnim zakonima i praksom.

Ljudska prava moraju biti zaštićena:

- zakonom,
- ostvarivanjem vladavine prava,
- obaveze koje proizilaze iz njih leže na državi i javnoj vlasti.

Osnovna ljudska prava su:

- a) pravo na život,
- b) pravo da lica ne budu podvrgnuta mučenju ili nehumanim ponižavajućim posupcima ili kaznama,
- v) pravo da lica ne budu držana u ropstvu ili potčinjenosti ili obavljaju prinudni rad ili obavezne radove,
- g) pravo na slobodu i bezbjednost ličnosti,

- d) pravo na pošteno saslušanje u građanskim i krivičnim predmetima i druga prava u vezi sa krivičnim postupcima,
- đ) pravo na privatni porodični život, dom i korespondenciju,
- e) sloboda misli, savjesti i vjeroispovijesti,
- ž) sloboda izražavanja,
- z) sloboda mirnog okupljanja i sloboda udruživanja sa drugima,
- i) pravo na brak i zasnivanje porodice,
- j) pravo na svojinu,
- k) pravo na obrazovanje.
- l) pravo na slobodu kretanja i prebivališta.

Mi, članovi *Demokratskog narodnog saveza*, potvrđujemo svoje duboko opredjeljenje i privrženost:

- Univerzalnoj deklaraciji o pravima čovjeka,
- Evropskoj konvenciji o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda,
- Evropskoj socijalnoj povelji,
- Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima,
- Konvenciji o pravima djeteta.

Demokratski narodni savez smatra da biti (čovjek) ne znači apriori imati (slobodu i pravo), ali imati (slobodu i pravo) je uslov biti (čovjek i građanin).

Sušтина sloboda i prava je da su ona osvajana od samog početka individualne i socijalne istorije čovjeka i da su bila predmet svih mogućih ograničenja, ugrožavanja pa i negiranja.

Demokratski narodni savez se zalaže da građani Republike Srpske i Bosne i Hercegovine budu ravnopravni u slobodama, pravima i dužnostima, jednaki pred zakonom, da uživaju istu pravnu zaštitu bez obzira na rasu, pol, jezik, nacionalnu pripadnost, vjeroispovijest, socijalno porijeklo, rođenje, obrazovanje, imovno stanje, političko i drugo uvjerenje, društveni položaj ili drugo lično svojstvo.

Mi priznajemo dostojanstvo čovjeka.

Dostojanstvo i život čovjeka su nedjeljivi.

Mi poštujemo svakog čovjeka kao jedinstvenu i neraspoločivu ličnost u svim životnim fazama. Dostojanstvo svih je jednako – nezavisno od pola, rase, nacionalnosti, starosti, ometenosti od religioznog ili političkog ubjeđenja, od zdravlja i snage za uspjeh, od uspjeha ili neuspjeha i od mišljenja drugih.

Iz časti čovjeka izrasta pravo svakog pojedinca na slobodan razvoj ličnosti. Sloboda daje čovjeku mogućnost za moralno odlučivanje. Svaki čovjek zbog toga nosi odgovornost pred vlastitom savješću i prema hrišćanskom razumijevanju toga. Svaki čovjek je oslonjen i upućen na zajedništvo s drugim ljudima. Sloboda pojedinaca se ostvaruje i čuva u obraćanju bližnjem i u oblikovanju ljudskog zajedničkog života. To znači da pojedinac mora nositi odgovornost za sebe i ljude oko sebe.

Svaki čovjek je izložen zabludi i grijehu. Nesavršenost i konačnost čovjeka, ograničenost njegovih mogućnosti planiranja i oblikovanja, stavljaju granice i politici. Uvid u ovu ograničenost čuva nas od ideološkog učenja o izbavljenju čovjeka i totalitarnog razumijevanja politike i stvara spremnost za pomirenje.

Uz sav angažman ne možemo stvoriti savršen svijet.

Osnovne vrijednosti naše politike su sloboda, solidarnost, pravednost.

Posebna je obaveza *Demokratskog narodnog saveza* da očuva i ojača osnovna načela i vrijednosti naše slobodarske demokratije. Ovo nas bitno razlikuje od socijalističkog, nacionalističkog i liberalističkog mišljenja.

Osnovno načelo i orijentacija našeg političkog djelovanja je **humanističko razumijevanje čovjeka** i iz toga izvedene osnovne vrijednosti slobode, solidarnosti i pravednosti. Osnovne vrijednosti se međusobno iziskuju i ograničavaju. Ni jedno ne ispunjava svoj smisao bez drugog i srž političkog raspravljanja je pravilno uređenje međusobnog utvrđivanja činjenica.

Osnovne vrijednosti, kao neotuđiva ljudska prava, nisu ograničena u nacionalne granice i obavezujuća su načela naše spoljne i ukupne politike.

Mi se zalažemo za pravo svakog pojedinca na slobodan razvoj ličnosti.

Kao moralno biće čovjek može razumno i odgovorno odlučivati i djelovati.

Zadatak je politike da čovjeku osigura neophodan slobodan prostor.

Sloboda obuhvata prava i obaveze. Ko za sebe traži slobodu, mora priznati i slobodu ljudi oko sebe. Sloboda pojedinca nalazi svoje granice u slobodi drugoga i u odgovornosti za buduće generacije i očuvanje zajednice.

Čovjek se razvija u zajednici. Sloboda se ostvaruje kroz samoodgovornost i saodgovornost. Svaki građanin u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini trebalo bi da može da iskusi i ostvari slobodu u porodici, susjedstvu, radnom mjestu i slobodnom vremenu, kao i u opštini, entitetu i državi.

Ostvarivanje slobode pojedinca je bez preuzimanja odgovornosti za sebe i zajednicu etički nemoguće.

Mi se protivimo pogrešnom shvatanju individualizma na račun drugih.

Mi hoćemo da ojačamo smisao za odgovornost i za zajedničko dobro, za obaveze i građanske vrline.

Pravo koje štiti lično dostojanstvo čovjeka, osigurava slobodu. Ono reguliše uredan i miran zajednički život ljudi.

Ostvarivanje slobode treba socijalnu pravednost. Odnosi u kojima čovjek živi, ne smiju stajati na putu slobodi.

Zadatak politike je stoga da djeluje protiv nevolje, da ostvaruje gotovo nemoguće zavisnosti i da osigurava materijalne uslove slobode.

Lična svojina proširuje prostor slobode pojedinca za njegovo oblikovanje vlastitog života.

Ostvarivanje slobode zahtijeva samoodgovorno ponašanje i oblikovanje života iz čega, za uređenje društvenog života, proizilazi princip subsidiarnosti po kojem se država i opština odriču preuzimanja zadataka i poslova koje mogu ispuniti pojedini građani ili manje zajednice. Ono što građanin može sam u porodici i u slobodnoj saradnji sa drugima isto tako dobro uraditi, treba da mu ostane i prepušteno. Osnovno načelo subsidiarnosti važi i između manjih i većih zajednica, kao i između slobodnih udruženja i državnih institucija. U obavezu države i opštine spada da olakšavaju i pospješuju subsidiarno shvatanje zadataka. Princip subsidiarnosti zahtijeva i da veće zajednice na kraju i na državnom nivou moraju djelovati, ako društveno-politički zahtjevi premašuju snagu pojedinca ili manjih zajednica.

Iz slobode pojedinca slijedi jednako pravo na slobodan razvoj ličnosti za žene i muškarce na svim područjima. Partnerski međusobni odnos je najbolji put za ostvarivanje jednakopravnosti.

Za slobodan razvoj ličnosti odgovara naše pluralno društvo. Ono je izraz mnoštva mišljenja, potreba i interesa građana, a time i temelj naše slobodarske demokratije.

Samo slobodarsko, solidarno i pravedno društvo i država koja djeluje na ovim osnovnim vrijednostima, primjereni su dostojanstvu čovjeka.

Vlastiti uspjeh spada u slobodan razvoj ličnosti. Naše društvo je upućeno na spremnost za uspjeh naših članova. Ona je jedan od bitnih temelja za blagostanje i socijalni mir. Mi želimo da priznamo i pospješimo volju za uspjeh i inicijativu pojedinca.

Svoje dostojanstvo i svoje pravo čovjek ima nezavisno od svakog uspjeha.

U slobodu spada i spremnost da se ona štiti spolja i iznutra i da se brani i princip državnosti. Ko je slobodan, ima obavezu da istupa i da se bori za slobodu onih kojima se sloboda uskraćuje.

Mi hoćemo slobodu za sve, ne samo za malobrojne. Ona ne smije biti ograničena samo na jedan narod, dio naroda ili odabrane društvene grupe. Mi hoćemo da doprinesemo tome da se odstrani nesnošljiva zavisnost i bijeda, kao i da istupamo širom svijeta za pravo, socijalnu pravdu i demokratiju.

Solidarnost znači biti jedan za drugog, jer su pojedinac i zajednica na to upućeni. Solidarnost je izraz socijalne prirode čovjeka i slijedi iz dostojanstva čovjeka. Cilj da se omogući dostojan život za sve, obavezuje nas na solidarno djelovanje. Solidarnost mora, prije svega, važiti za ljude koji svoja prava ne mogu sami zastupati. Pojedinac i zajednica su upućeni na solidarno uzajamno djelovanje svih. Svako ima pravo i obavezu na solidarnost i svojim radom doprinosi da zajednica može nastupati za pojedince. Mi se izjašnjavamo i zalažemo za ovu naizmjeničnu odgovornost pojedinca i zajednice. Elementarni oblici solidarnosti su pomoć i podrška u neposrednom ličnom životu jednih s drugima – u porodici, među susjedima, i privatnim zajednicama.

Ali tamo gdje snaga pojedinca, slobodnih udruženja ili grupa nisu dovoljne, moraju pomoći entitet i država.

Socijalna sigurnost počiva na principima solidarnosti i subsidijarnosti. Socijalnom sigurnošću se zajednički osigurava od rizika koje pojedinac sam ne može da prevlada.

Socijalna sigurnost ima umirujuće i oslobađajuće dejstvo.

Solidarnost zabranjuje zloupotrebu sistema socijalne sigurnosti.

Socijalnom sigurnošću se ne osniva nikakva milostinja, već pravo pojedinca na sigurnost.

Solidarnost nije zamisliva bez žrtve. Ko očekuje pomoć i solidarnost od drugih, mora sam biti spreman da drugima pomaže. Ko se iz toga isključi i samo za svoju vlastitu dobit privređuje i živi, uskraćuje zajednici osnovu za socijalni mir.

Solidarnost ne povezuje samo interesne grupe u shvatanju njihovih opravdanih želja, već seže izvan sukobljenih interesa. Solidarnost obavezuje jake na zalaganje za slabe i sve u sadejstvu za dobro cjeline.

Doživljena solidarnost je obilježje ljudi jednog naroda u ophođenju jednih prema drugima. Ta solidarnost je naročito značajna za srpski narod nakon potpisivanja Dejtonskog sporazuma i Dejtonskog ustrojstva Bosne i Hercegovine.

Solidarnost nas obavezuje prema budućim generacijama. Sve političke odluke moraju udovoljiti ovoj odgovornosti. Mi ne smijemo dalje živjeti na račun naše djece i unučadi. Vlastita vrijednost stvaranja i naša odgovornost za dolazeće generacije nas obavezuju da očuvamo životnu osnovu ljudi i da sačuvamo od Boga stvoreno. Mi se zalažemo za solidarnost u zajednici naroda širom svijeta. Bez nje nije moguće savladavanje jaza između siromašnog i bogatog niti očuvanje čovječanstva.

Osnova **pravednosti** je jednakost svih ljudi. Pravednost znači jednako pravo za sve. Pravo štiti od samovolje i zloupotrebe moći. Ono osigurava slobodu i za slabijeg i štiti ga.

Pravednost zahtijeva priznanje ličnog uspjeha i napora kao i socijalne izjednačenosti. Pravednost zahtijeva da se pravedno postupa. Ona treba svakom da dâ mogućnost da se u jednakoj slobodi tako razvije, kako to odgovara njegovoj ličnoj jedinstvenosti.

Mi se zalažemo za to da svaki čovjek svoju šansu slobodno i odgovorno može spoznati i koristiti.

Zbog toga se zalažemo za politiku izjednačavajuće pravednosti. Pravednost šansi podrazumijeva otvoren pristup obrazovnim institucijama kao i mogućnost učešća i saodgovornosti korištenja važnih dobara za život i sticanja lične svojine.

Apsolutna pravednost nije dostižna. Mi se krajnjim naporom zalažemo za više pravednosti u našem društvu i za pravedniji svijet.

Pravednost podrazumijeva preuzimanje obaveza koje odgovaraju sposobnostima pojedinca za dobro cjeline. Socijalna pravednost zahtijeva prije svega da se pomogne onim ljudima koji su nedovoljno sposobni za samopomoć i sami svoje interese ne mogu djelotvorno zastupati i ostvarivati.

Mi se osjećamo posebno obavezni prema slabima i socijalno zapostavljenima. Za nas važi pravilo: ne pustiti nikoga da padne i svakom u našem društvu osigurati životne uslove vrijedne ljudskog dostojanstva.

Svaki državljanin i državljanka Republike Srpske i Bosne i Hercegovine treba da ima pravo da otkrije svoje mogućnosti i da ih radom popravi, treba da stekne svojinu i obrazovanje i da vlastitom snagom doprinese izjednačavajućoj pravednosti. **Bogatstva stečena pod nepravednim okolnostima zahtijevaju preispitivanje.** Čvrsta volja za pravednost mora odrediti unutrašnje jedinstvo Republike Srpske i Bosne i Hercegovine i voditi njeno oblikovanje.

Tamo gdje se zlostavlja pravo čovjeka na dostojan život, gdje se tlači sloboda pojedinca, određenih grupa ili cijelih naroda, vlada nasilje i nemir.

Mi se zalažemo za poštovanje ljudskih i građanskih prava i za uništenje socijalne i ekonomske bijede.

Time želimo dati svoj doprinos miru među narodima i pravednijem svijetu.

9. ODNOS GRAĐANINA I DRŽAVE

Demokratski narodni savez će aktivno djelovati na poštivanju političkog pluralizma, izgradnji racionalnog, efikasnog, javnog i odgovornog sistema vlasti. To podrazumijeva jasno definisanje uloge, nadležnosti i mehanizma kontrole vlasti.

Demokratski narodni savez insistira na striktnoj podjeli vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku. Narodna skupština Republike Srpske i Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine najviši su organi vlasti, prije svega zato što su rezultat narodne volje, i kao takve kontrolišu sprovođenje propisa kojima se uređuje društveni život.

Demokratija podrazumijeva mogućnost izbora i učešća svakog pojedinca u vršenju vlasti bilo kroz formu posredne ili neposredne demokratije.

Demokratski narodni savez je opredijeljen za organizaciju društvene zajednice u kojoj će se sistemom prava i vršenja vlasti poštivati međunarodne konvencije i posebno sva ljudska prava i slobode: pravo na slobodu misli i javno izražavanje vjerskih i političkih uvjerenja, pravo na slobodu kretanja, pravo na slobodan izbor narodnih predstavnika, pravo na političko organizovanje i javno okupljanje radi demokratskog izražavanja nezadovoljstva i protesta, pravo na objektivno informisanje, pravo na rad, pravo na besplatno osnovno obrazovanje i besplatnu osnovnu zdravstvenu

zaštitu, pravo na penziju, pravo djece na slobodan razvoj i zaštitu od zloupotrebe odraslih, prava nacionalnih manjina i drugo.

Demokratski narodni savez smatra da u mnoštvu elemenata koji definišu ovaj stepen razvoja države (načelo trodiobe vlasti, parlamentarna demokratija, vladavina prava, nezavisno sudstvo, politički pluralizam, pluralizam svojinskih oblika) **centralno mjesto zauzimaju garancije prava i sloboda čovjeka i građanina**. Poznata je naučna i vjekovna borba za pravnu i stvarnu afirmaciju ovih prava i sloboda za njihovim širenjem i globalizacijom, a poznati su uspjesi koji su požnjeveni na ovom planu do sada. Univerzalni pravni akti koji uređuju ovu materiju su nadnacionalni mehanizmi za zaštitu ovih prava i sloboda, jer baš na ovom području dolazi do tzv. otcjepljenja pravne forme od političke strukture države (to otcjepljenje i omogućava vladavinu prava) što bitno karakteriše demokratsku pravnu državu, jer ona, nezavisno od političke strukture, garantuje prava, slobode čovjeka i građanina.

Demokratski narodni savez smatra da su Republika Srpska i Bosna i Hercegovina postavile glavne pravne temelje demokratskog društva i demokratske pravne države. Ako je to tako, a jeste, onda i glavni pravci njenog zakonodavstva moraju biti okrenuti ka zaštiti osnovnih vrijednosti takvog društva i takve države.

Demokratski narodni savez posebno insistira na jačanju sistema lokalne samouprave i jačanju uloge, nadležnosti i odgovornosti lokalnih zajednica za sopstveni razvoj. Razvoj i prosperitet lokalnih sredina je garancija jake Republike Srpske i Bosne i Hercegovine. U tom pravcu neophodno je unaprijediti vlastito zakonodavstvo u svim sferama društvenog života, vodeći računa o dostignutim standardima i normama u Evropskoj povelji o lokalnoj samoupravi.

10. POLITIČKA PRAVA

Demokratski narodni savez političkim pravima smatra:

- pravo na pripadnost političkoj stranci,
- pravo na mirno okupljanje,
- pravo na miran protest,
- pravo na zbor i dogovor,
- pravo na slobodno izražavanje mišljenja govorom, pismom ili slikom.

Sva prava se mogu vršiti javno. Ako se u izvršenju ovih prava i povrijedi sloboda drugog građanina, učinilac odgovara po zakonu.

Građani imaju pravo da javno iznose mišljenje o radu državnih i drugih organa i organizacija, da im podnose predstavke, peticije, prijedloge i da na njih dobijaju odgovor. Niko ne može biti pozvan na odgovornost niti trpjeti druge štetne posljedice zbog javno izraženog mišljenja o radu državnih organa ili stavova iznesenih u predstavci, peticiji i prijedlogu, osim ako je time učinio krivično djelo.

Građani imaju pravo da učestvuju u obavljanju javnih poslova i da pod jednakim uslovima budu primljeni u javnu službu.

Građaninu se garantuje sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, kulture i pravo upotrebe svog jezika i pisma.

Demokratski narodni savez ne želi državu u kojoj postoji bilo koji vid političke policije. Neophodna je parlamentarna kontrola rada obavještajnih službi.

11. INFORMISANJE

Demokratski narodni savez, dosljedno svom programskom opredjeljenju i pogledu prema svim sferama društvenog života, tako i prema informisanju, zalaže se za demokratske principe i u ovoj oblasti.

Ti principi su sadržani u sljedećem:

- štampa je slobodna,
- protok informacija na elektronskim medijima je slobodan,
- garantovanje prava na iznošenje informacija u medijima bez obzira na to ko im je osnivač,
- za iznošenje lažnih informacija putem medija odgovara se po zakonu.

Demokratski narodni savez se zalaže za primjenu najviših demokratskih standarda kada je u pitanju informisanje. Samo slobodno informisanje, neopterećeno uticajima autoriteta pojedinaca ili interesnih grupa, može obavljati ulogu koja mu je namijenjena u demokratskim društvima.

12. PROSVJETA, NAUKA I KULTURA

Demokratski narodni savez na život i razvoj ličnosti gleda sa stanovišta slobode, svestranosti i mogućnosti izbora i ispoljavanja stvaralačkih i razvojnih mogućnosti ličnosti. Da bi se dosegao cilj društva slobodnih i stvaralački opredijeljenih pojedinaca, moraju se stvarati i otvarati mogućnosti kvalitetnog fizičkog i intelektualnog razvoja ličnosti kroz djetinjstvo i mladost u miru i materijalnoj sigurnosti. Mi se zalažemo za sistem obrazovanja i sistem slobodnog organizovanja i okupljanja djece i omladine oko amaterskih sportskih i kulturno-umjetničkih udruženja u kojima će mladi ljudi prepoznati sebe i moći ispoljiti i oplemeniti svoje stvaralačke mogućnosti. Amaterski sport i amaterska kulturna društva treba stvarati i razvijati gdje god za to postoje tehnički i organizacioni uslovi i mogućnosti. Škole, posebno u selima, moraju biti dostupne organizovanim sportskim i kulturnim društvima. Iz masovnosti i sveobuhvatnosti amaterskog sporta i kulture izrodiće se i izdići onaj kvalitet koji će, uz odgovarajuću podršku budžeta i fondova, prerasti u vrhunski, reprezentativni subjekt našeg prodora u globalne sfere kulture, intelektualnih dostignuća i sporta. U ostvarivanju ovog cilja, omladinske, studentske, sportske

i kulturne organizacije i udruženja biće stalni konsultant i partner **Demokratskog narodnog saveza.**

U situaciji kada imamo razoren stari sistem vrijednosti, kroz reformu školstva treba afirmisati novi. Oblast obrazovanja integriše mnoštvo interesa i ciljeva. Pored osnovnog obrazovanja, moraju se afirmisati i druge vrijednosti kao što su: porodica, nacija, ideologija, država, a sve to usklađeno sa vrijednostima savremenog evropskog građanskog društva.

Reforma obrazovanja je naročito složen proces u svim svojim dijelovima i zato promjene u ovoj oblasti moraju da budu dobro osmišljene i sa jasnim ciljevima. Obrazovanje je djelatnost od posebnog društvenog značaja, a društvo koje ne vodi računa o ovoj oblasti, nema budućnosti.

Cilj reformi bi trebao da bude približavanje modernim standardima škole evropskog tipa, uz očuvanje svoje nacionalne kulturne posebnosti. Obrazovni sistem bi morao da počiva na osnovnim i zajedničkim vrijednostima civilnog društva čiji su temelji: demokratičnost, prirodna prava, tolerantnost, otvorenost, poštovanje različitosti, istorije i kulture drugih.

Pravni osnov obrazovanju moraju biti konvencije UN-a, UNICEF-a, UNESCO-a, koje afirmišu prava djeteta, građanina, nacije.

Reforma u obrazovanju mora obuhvatiti najmanje dva aspekta i to: kvantitativni (organizacioni) i kvalitativni (sadržajni).

Kvantitativne (organizacione) promjene moraju da usklade strukturu obrazovanja sa ekonomskim mogućnostima i potrebama društva. Mreža osnovnih škola se mora zasnivati na njihovoj funkcionalnoj i ekonomskoj opravdanosti. Mreža srednjih škola se mora uskladiti sa potrebama društva, države, entiteta i lokalnih zajednica. Srednje škole bi trebale da dožive najdublje strukturalne promjene, a u njima provesti dosljedno stepenovanje obrazovanja u skladu sa složenošću zanimanja.

Kvalitativne promjene u obrazovnom sistemu moraju da obuhvate niz mjera koje bi cijeli sistem podigle na viši nivo, i približile ga standardima evropske škole. Najvažnije mjere bi bile: promjena nastavnih planova i programa, vrednovanje rada učenika, stručno osposobljavanje nastavnika, uspostavljanje saradnje sa odgovarajućim ustanovama, modernizacija škola, otvaranje privatnih obrazovnih ustanova, novi udžbenici do kojih se dolazi putem konkursa.

U modernom školskom sistemu neophodno je uvođenje kabinetske nastave i opremljenost savremenim nastavnim učilima i sredstvima, posebno za stručne predmete.

Smisao promjena u obrazovnom sistemu neminovno mora da vodi racionalnijem i efikasnijem školstvu i njegovom višem kvalitetu.

Reforma univerziteta treba da se izvede prema zahtjevima Bolonjske deklaracije i kad je u pitanju kvantitativna (organizaciona) i kvalitativna (sadržajna) strana te reforme. Izdvajanja iz Budžeta za nauku treba da se

približavaju evropskoj praksi, ali već sada treba da omogućavaju našoj naučnoj misli i praksi da se uključi u svjetska naučna kretanja.

Demokratski narodni savez prihvata i brani činjenicu i načelo da srpska kultura, književnost i jezik jesu nedjeljivi i da obuhvataju sav srpski narod a dostupni su svima. Iz toga proizilazi da srpski jezik i srpska kultura čine srpski duhovni prostor koji je jedinstven i nedjeljiv. Sve što je stvorio srpski narod podjednako je srpsko i niko nema pravo da otuđuje dijelove srpskog duhovnog prostora, tj. da ono što pripada tom prostoru smatra nesrpskim.

Sva književnost pisana srpskim jezikom jeste književnost srpskoga jezika.

Jezičko zakonopravilo srpskoga naroda sastoji se u činjenici lingvističkog saznanja da je srpski književni jezik varijantno raslojen. Dakle, u pitanju je jedan lingvistički, a tri politička jezika.

Srpski književni jezik ima dva pisma: ćirilicu i latinicu. Ćirilica je vertikalna osovina srpskog duhovnog, kulturnog i istorijskog identiteta. Stoga ćirilica i jeste pravo srpsko nacionalno pismo. S njom je latinica ravnopravna samo upotrebno.

Ulazak u Evropu ne smije ugroziti ono što je najvrjednije u tekovini srpske kulture i tekovini konstitutivnih naroda u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini. Bogatstvo srpskog kulturnog identiteta u susretu s drugima treba da se bogati, ali ne smije da iščezava. Do kvaliteta i identiteta u kulturi se dolazi mnoštvom drugačijih mišljenja. Kulturnom se bogati svoje, ali ne ugrožava tuđe, jer ulaskom u Evropu srpska kultura je spremna i sposobna da prihvati ono što je plodno i dobro na metodičnom i racionalnom Zapadu. Taj naporan i težak put u Evropu je put i srpskog opstanka, jer zatvorenost u kulturi više ugrožava od otvorenosti.

U kulturi malog naroda ne smije se kasniti i zato finansijska sredstva za kulturu ne treba posljedično vezati za stanje u privredi, jer to ne rade ni daleko razvijeniji narodi. Kašnjenje u kulturi je nedopustiva pogreška jer svaka pogreška je sudbinska na daljinu. U kulturi, srpski narod mora na vrijeme biti na stanici sa koje polaze vozovi za budućnost. Povoljne okolnosti mogu nedostajati nama ali mi ne smijemo nedostajati njima.

Kulturna cjelina srpskog naroda ne smije ugrožavati kulturnu cjelinu drugih naroda, a posebno ne smije ugrožavati kulturu konstitutivnih naroda u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini. Kulturnu cjelinu treba uspostavljati racionalnom i funkcionalnom decentralizacijom, kada su u pitanju organizacioni oblici, jer kultura ne može bez demokratizacije. U okviru svoje cjelovitosti, srpska kultura u potpunosti uvažava prava manjina.

U stvaranju kulturnih vrijednosti srpska kultura mora prihvatiti utakmicu sa svijetom. Velike vidike kulture ne mogu kreirati ljudi male i ograničene pameti. Kultura treba da bude izraz onog najživljeg u srpskom narodu i srpskom čovjeku.

Demokratski narodni savez preuzima obavezu da stvara i stvori povoljne uslove kako bi se stvorila djela za trezor srpske kulture.

Demokratski narodni savez je svjestan činjenice da je razvoj kulture i upravljanje kulturnom politikom jedan od najsloženijih poslova: u pitanju je izbor prioriteta i izbor između vizija o ulozi kulture u društvu. Treba uspostaviti konzistentan sistem ciljeva i instrumenata kulturne politike, u koju se uključuju načini i oblici finansiranja. U savremeno vođenoj kulturnoj politici uloga ministarstva i njegovih stalnih i povremenih tijela svodi se na moderatora kulturnih aktivnosti a nikako vrijednosnog sudije kulture i kulturne produkcije. Kultura je širok, heterogen i dinamičan sektor. Kultura je snažno biće u rukama naroda i zato silom ne možemo mijenjati njenu suštinu. U svakom vremenu je aktuelno pitanje koliko kulturu određujemo kao umjetnost, a koliko kao način života. Kultura je samo jedna od mnogih manifestacija jedinstvenog kulturnog identiteta naroda.

Vertikala kulture podrazumijeva relacije decentralizacije: republičko – regionalno – lokalno. Najznačajniji obim kulturnog razvoja trebalo bi da se ostvaruje svakodnevno i to na lokalnom nivou. Nacionalna kultura mora učestvovati u međunarodnoj kulturnoj razmjeni.

Društvo sa bogatom kulturnom baštinom mora da pronade ravnotežu između davanja podrške kulturnom nasljeđu i – savremenom eksperimentu. Osmišljenom kulturnom politikom mora se izbjeći sterilizacija prošlosti, čemu su sklona zatvorena društva. Kulturna politika mora omogućiti kulturnom nasljeđu da živi i govori u savremenom kontekstu, a da pri tome ne izgubi svoju vrijednost. Društvo koje ne riješi principe kulturne politike nije ozbiljno društvo.

Kulturna dinamika mora i treba jednom postavljene principe stalno da usavršava.

Srpska dijaspora je u duhovnom smislu neodvojivi dio srpskog narodnog tijela. Pitanje dijaspore je nacionalno pitanje, pa prema tome i pitanje nacionalne kulture.

13. ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Početak trećeg milenijuma životna sredina je u žiži interesovanja kako naučnika, stručnjaka raznih oblasti, organizovanih vladinih i nevladinih organizacija, tako i političara, ali i svakog pojedinca.

Demokratski narodni savez, svjestan mjesta, uloge i uticaja životne sredine na življenje i život ljudi, ali i svjestan promjena koje je čovjek (do sada) učinio, **odlučan je preduzeti sve mjere za sprečavanje dalje degradacije životne sredine.** U tom smislu *Demokratski narodni savez* će pomoći da se koncepcija održivog (usklađenog) razvoja, koja je usvojena od međunarodnih foruma Evropske unije (1990) i Ujedinjenih nacija (1992), razvija i usklađuje.

Republiku Srpsku i Bosnu i Hercegovinu odlikuje autentična geografska raznovrsnost i rasprostranjenost biljnog i životinjskog svijeta koji

imaju primarnu ulogu za ovaj geografski prostor, prije svega za opstanak života.

Mi se zalažemo za kvalitativno i kvantitativno unapređivanje popisa i praćenja stanja prirodnih i antropogenih vrijednosti, paralelno sa izradom cjelovitih studija, u skladu sa naučnoistraživačkim i razvojnim prioritetima cjelokupne zaštite prostora.

Demokratski narodni savez, u skladu sa opšteprihvaćenim civilizacijskim odnosom ljudi prema životnoj sredini, a to su ekološka svijest i ekološka etika, zalaže se za određene prioritetne oblasti zaštite i unaprijeđenja životne sredine. To su:

- ekološka etika: norme i pravila kojima se definišu odnosi između čovjeka kao svjesnog bića i prostora kao njegovog životnog okvira;

- princip intergeneracijske jednakosti – da štete u životnoj sredini učinje- ne danas ne prelaze na slijedeću generaciju;

- da se afirmiše usklađenost između privrednog rasta, socijalne pravde i zdrave životne sredine;

- oslanjanje na principe održivog razvoja: predostrožnost, predviđanje rizika, sprečavanje uzroka, novo vrednovanje životne sredine, promjena načina ponašanja, promjena načina potrošnje i uspostavljanje potrebnih demografskih institucija i procesa;

- da se poštuju osnovni principi za održivi razvoj eko-grada: ekonomski, higijenski i estetski;

- kontrola sastava životne sredine, racionalno korišćenje prirodnih resursa i preduzimanje mjera i aktivnosti na sprečavanju narušavanja njenog kvaliteta;

- obrazovanje i razvoj svijesti koji će za rezultate imati: svjesno vrednovanje i poštovanje prirodnih elemenata i resursa, način života kojim se sprečava degradacija životne sredine, pozitivan emocionalan i intelektualan, a ne izrabljivački, iskorišćavajući odnos prema prirodi koja nas okružuje, osjećanje lične odgovornosti za degradaciju i rušenje životne sredine;

- razmatranje ekonomske i društvene efikasnosti svakog investicionog poduhvata (projekta), razmatranje svake mjere koja negativno utiče na životnu sredinu, kao i osjećanje moralne odgovornosti prilikom donošenja odluka koje mogu da ugrožavaju životnu sredinu;

- zaštita bogatstva živog svijeta, kvantitativno i kvalitativno;

- održivo upravljanje otpadom, i

- deminiranje i uklanjanje drugih materijalnih ostataka rata.

Javno zdravlje, ne samo kao društvena potreba već i kao uslov razvoja i progres, važan je uslov i činilac povoljnog i poželjnog životnog prostora. Pretpostavku za uspješnu realizaciju navedenih prioriteta u oblasti zaštite i očuvanja životne sredine **Demokratski narodni savez**, prvenstveno, nalazi u dosljednoj primjeni do sada donesenih zakona o zaštiti životne sredine, o zaštiti prirode, o zaštiti vazduha, o zaštiti voda, o upravljanju otpadom, kao i

donošenju novih zakona i propisa u budućnosti. Kvalitetnom razradom navedenih zakona u podzakonske i izvršne propise, **Demokratski narodni savez** će, u okviru svog ekspertskog tima, jasno definisati i profilisati neophodne oblike saradnje sa međunarodnim organizacijama u smislu međunarodne saradnje u oblasti životne sredine. S obzirom na to da međunarodne organizacije predstavljaju subjekte međunarodnog prava bez kojih je savremene međunarodne odnose teško zamisliti, **Demokratski narodni savez** će uspostavljati adekvatnu saradnju sa međunarodnim organizacijama univerzalnog karaktera, značajnim međunarodnim organizacijama regionalnog karaktera, međunarodnim nevladinim organizacijama, uz ostale institucionalne aranžmane relevantne za oblast zaštite životne sredine. Jedan od prioriteta biće i afirmacija kvaliteta geografskog prostora Republike Srpske i Bosne i Hercegovine.

NARODNJAČKA OPCIJA I EVROPSKA NARODNA STRANKA

Demokratski narodni savez je stranka narodnjačke opcije i teži saradnji, pridruživanju i punopravnom članstvu u ENS (Evropska narodna stranka).

Evropska narodna stranka je krovna organizacija stranaka političkog centra, čiji su korijeni duboko razgranati u istoriju evropske civilizacije. Prvi kongres hrišćanskih narodnih stranaka održan je 1925. godine u Parizu. Stranke iz Belgije, Njemačke, Italije, Francuske, Holandije, Luksemburga, Austrije, Švajcarske, Čehoslovačke, Mađarske, Španije, Portugalije i Litvanije su tada dogovorile buduću saradnju, koja je trajala do 1939. godine. Nakon Drugog svjetskog rata obnovljena je saradnja tih političkih stranaka i one su 1945. godine osnovale *Nouvelles Equipes Internationales*, kasnije poznatu kao Evropska unija hrišćanskih demokrata (EUCD, osnovana 1965. godine), koja je zagovarala aktivnu saradnju u stvaranju Evrope, koja omogućuje mirnu koegzistenciju svih nacija i poštuje ljudska prava, slobode i društveni napredak. Sa jačanjem Evropske zajednice rasla je i razvijala se ideja o saradnji i povezivanju evropskih hrišćansko-demokratskih političkih stranaka, pa je 08. jula 1976. godine usvojen Statut Evropske narodne stranke (EPP – European

Peoples Party), a iduće godine u Briselu je usvojen i politički program te stranke.

Snaga i uticaj Evropske narodne stranke u kreiranju evropske politike su svakim danom sve više rasli kako bi, pod predsjedavanjem Hansa-Gerta Poteringa, na izborima za Evropski parlament 1999. godine postala najjača politička grupacija sa 232 člana (od 626) i 69 posmatrača, a na izborima 2004. godine osvojila je 269 mandata (od 732).

Potrebno je da se nešto više kaže o samoj strukturi i političkom programu te stranke, kako bi se bolje razumjelo jačanje njenog uticaja u modernom evropskom društvu. ponavljamo, Evropska narodna stranka je krovna organizacija stranaka političkog centra, čiji su korijeni duboko usađeni u istoriji evropske civilizacije. U njoj su udružene hrišćanske i demokratske stranke, stranke političkog centra, iz zemalja članica Evropske unije i stranaka zemalja potpisnica ugovora o pridruživanju Evropskoj uniji, a bliska saradnja se održava sa strankama iz zemalja kandidata za prijem u Evropsku uniju. Sve stranke članice Evropske narodne stranke dijele zajedničku viziju mirne, ujedinjene i demokratske Evrope, čvrsto utemeljene na hrišćanskim i ljudskim vrijednostima.

U političkom programu ENS kao temeljna odrednica ističe se princip subsidijarnosti, što znači kako snaga ove političke opcije počiva, prije svega, na građanskom društvu i na strankama članicama, jer vlast mora da se provodi ondje gdje je najbliža pojedincu, a tu je ujedno i najdjelotvornija. Hrišćansko-demokratska razmišljanja i političko djelovanje temelje se na fundamentalnim, međusobno zavisnim, jednako važnim i univerzalno primjenljivim vrijednostima: sloboda i odgovornost, temeljna jednakost, pravda i solidarnost. ENS u svom programu zagovara očuvanje i zaštitu postojećeg svijeta, a ekonomski zahtjevi trebaju da se usklade sa zahtjevima okoline i pri donošenju privrednih, socijalnih i političkih odluka treba da se uzme u obzir zaštita okoline i prirode.

Jedna od odrednica programskog rada ove stranke je i zalaganje za socijalno-tržišnu ekonomiju, što znači da nacionalne ekonomije trebaju da se razvijaju na tržišnoj osnovi i istovremeno moraju uzimati u obzir socijalnu dimenziju i okolinu. Za ENS elementi evropske društvene politike su između ostalog: poboljšavanje uslova rada i življenja i osiguranje radnih mjesta svima onima koji žele da rade; promovisanje i razvoj obuke i usavršavanja za radna mjesta koja se javljaju kao izazov modernog vremena; jednake šanse i prava za žene i muškarce; zaštita od rasne diskriminacije; sloboda kretanja; briga o siromašnim i nemoćnim; razvoj ruralnih sredina; smanjenje socijalnih razlika u zemljama članicama; uključivanje starijih građana u društvo; promovisanje porodičnih vrijednosti, i sa tim u vezi i raspodjela radnog vremena, da bi se omogućilo ženama i muškarcima usklađivanje porodičnih obaveza sa radnim i društvenim životom. U svom programu ENS se zalaže i za Evropu ujedinjenu na federalnom principu, koji bi podrazumijevao lokalne, regionalne, nacionalne

i evropske nivoe, gdje bi Evropa bila zajednica decentralizovanih naroda. S takvim ubjedenjem i opredjeljenjem ENS je i odigrala jako važnu ulogu u procesu proširenja EU, i još uvijek vodi glavnu riječ kad je u pitanju daljnje proširenje na istočnu i jugoistočnu Evropu. Upravo su to oni principi koje su zagovarali očevi te stranke - Šuman, Adenauer, de Gasperi - već sredinom 20. vijeka i koji su se pokazali kao istinska vrijednost, koja i danas u svoje okrilje privlači mnoge stranke širom Evrope, istog ili sličnog opredjeljenja. To nam dokazuje i podatak kako je 1976. godine 11 stranaka osnovalo ENS, a danas ta stranka ima 23 punopravna člana, 29 pridruženih članova i 13 stranaka koje imaju status posmatrača.

Važno je istaknuti da ENS u svoje okrilje okuplja pripadnike svih nacija i vjera, a njezin hrišćansko-demokratski prefiks rezultat je tradicije i istorije. Kako smo već spomenuli, u Evropskom parlamentu upravo je skupina ENS i evropskih demokrata vodeća opcija, koja je i najodgovornija za kreiranje današnje evropske politike. Sve ove vrijednosti za koje se ENS zalaže bile su na ispitu u junu 2004. godine, kada su održani izbori za Evropski parlament. Da su birači zadovoljni radom narodnjačke opcije i da su narodnjaci ispunili obećanja sa prošlih evropskih izbora, govori podatak da je broj poslanika ove opcije sa 232 narastao na 269.

Narodnih stranaka u Evropi ima puno. Možda se njihova snaga najviše ogleda upravo kroz Evropski parlament. Evropski parlament je najlakše definisati kao parlament Evropske unije i u njega se biraju poslanici iz svake države članice EU. Do juna 2004. godine Evropski parlament je imao 626, a danas ima 732 poslanika. U njemu postoje različiti klubovi stranaka. Tako, na primjer, sve narodne stranke koje dolaze iz svake od pojedinih država EU čine jedan klub ili, bolje reći, Evropsku narodnu stranku. Ta opcija u Evropskom parlamentu danas ima najveći broj mandata, čak 269 ili 37%. Iza njih su Evropski socijalisti sa 199 mandata ili 27%, zatim Evropska liberalna, demokratska i reformska stranka sa 66 poslanika ili 9% i td. U tabeli koja slijedi pokazujemo koliko poslanika dolazi iz koje države i stranke (podaci za Evropski parlament prije proširenja Unije i prije izbora juna 2004. godine).

Vidimo da u narodnjačkim strankama postoji najviše onih koji se deklariraju i u svom nazivu nose prefiks hrišćansko-demokratske, što je posljedica istorijskih događanja i što danas ne treba biti nešto što zbunjuje i što bi ove stranke određivalo kao elitističke stranke. Danas je u tim strankama sve više i muslimana, židova, hinduista i ateista. Široj javnosti su svakako poznate neke od narodnjačkih stranaka kao: Austrijska narodna stranka (OVP) aktuelnog austrijskog premijera Volkfanga Šisela, Hrišćansko-demokratska stranka (CDU) iz Njemačke koju je donedavno vodio Helmut Kol, a danas Angela Merkel, Hrišćansko-socijalna unija (CSU) aktuelnog premijera Bavarske Edmunda Štojbera, Narodna partija Španije (PP) donedavnog premijera Hose Maria Aznara, «Forca Italia» premijera Silvia Berlusconi, CDA premijera Holandije Jan Petera Balkenendea, itd.

	BEL	DAN	NJE M	GRČ	ŠPA	FRA	IRS	ITA	LUK	HOL	AUS	POR	FIN			
PPE-DE	5	1	53	9	28	21	5	34	2	9	7	9	5			
PSE	5	2	35	9	24	18	1	16	2	6	7	12	3			
ELDR	5	6			3	1	1	8	1	8			5			
GUE/NGL		3	7	7	4	15		6		1		2	1			
Verts/ALE	7		4		4	9	2	2	1	4	2		2			
UEN		1				4	6	10				2				
EDD		3				9				3						
NI	3				1	10		11			5					
UKUPNO	25	16	99	25	64	87	15	87	6	31	21	25	16			

LEGENDA:

PPE-DE – Evropska narodna stranka-Evropski demokrati

PSE – Evropski socijalisti

ELDR – Evropska liberalna, demokratska i reformska stranka

GUE/NGL – Ujedinjena evropska ljevica

Verts/ALE – Grupacija zelenih/Evropska slobodna alijansa

UEN – Unija za Evropu nacionalnih grupa

EDD – Unija za Evropu demokratije i različitosti

NI – nezavisni poslanici.

Podaci u gornjoj tabeli su bili aktuelni do izbora za Evropski parlament koji su održani u junu 2004. godine kad je birano ukupno 732 poslanika od kojih je opet najviše iz PPE-DE (269), PSE (199), ELDR (66), Verts/ALE (39) i GUE/NGL (37).

OPŠTINSKI-GRADSKI ODBOR _____

MJESNI ODBOR DNS _____

MJESTO I DATUM UČLANJENJA _____

PRISTUPNICA

Potpisom ove pristupnice prihvatom Program i Statut DNS-a
i učlanjujem se u Demokratski narodni savez

Ime (ime jednog roditelja) prezime

Datum i mjesto rođenja

Matični broj

Adresa

Zanimanje, zvanje, stručna sprema

Telefon

Zaposlen u

Elektronska pošta (E-mail)

Svojeručni potpis

OPŠTINSKI-GRADSKI ODBOR _____

MJESNI ODBOR DNS _____

MJESTO I DATUM UČLANJENJA _____

PRISTUPNICA

Potpisom ove pristupnice prihvatam Program i Statut DNS-a
i učlanjujem se u Demokratski narodni savez

Ime (ime jednog roditelja) prezime

Datum i mjesto rođenja

Matični broj

Adresa

Zanimanje, zvanje, stručna sprema

Telefon

Zaposlen u

Elektronska pošta (E-mail)

Svojeručni potpis

■■■

OSNIVANJE I RAZVOJ DEMOKRATSKOG NARODNOG SAVEZA

Demokratski narodni savez osnovali su slobodoljubivi i odgovorni nosioci inicijative u junu 2000. godine. Osnivačka skupština je održana u Banjaluci 17. juna 2000. godine. Prvi predsjednik DNS-a bio je dr Dragan Kostić iz Banjaluke, potpredsjednici su Hadži-Jovan Mitrović iz Zvornika i Dragutin Rodić iz Prijedora, a generalni sekretar (do 08. januara 2002. godine) Radomir Trivić iz Jošavke i Dragan Berić iz Banjaluke.

U proljeće 2003. godine u DNS se kolektivno uključuje Savez narodnog preporoda.

Od 10. maja 2003. godine predsjednik je gospodin Marko Pavić iz Prijedora, a potpredsjednici su Hadži-Jovan Mitrović i mr Mirko Banjac. Od 06. juna 2003. godine generalni sekretar je Dragutin Rodić iz Prijedora.

Na opštim izborima novembra 2000. godine DNS je osvojio tri poslanička mandata u Narodnoj skupštini Republike Srpske, a na izborima 2002. godine ponovo tri mandata u Narodnoj skupštini i, indirektno, jedan mandat delegata u Vijeću naroda.

U ljeto 2004. godine DNS ima oko 100 odbornika u skupštinama opština, načelnika opštine Zvornik i predsjednika Skupštine u nekoliko opština, zamjenike načelnika i načelnike odjeljenja opštinske uprave u nekoliko opština.

UMJESTO ZAKLJUČKA

^OVEK GOVORI BOGU

Znam da si skriven u morima sjawa,
Ali te stigne duh koji te sluti;
Nebo i zemqa ne mogu te ~uti,

A u nama je tvoj glas od postawa.

Jedino ti si {to je proture~no -
kad si u srcu da nisi u svesti...
Na kom se mostu ikad mogu sresti,
Svemo} i nemo}, prolazno i ve~no!

Vodi li put na{ k tebi, da li vodi?
Kraj i po~etak - je li to sve jedno?
Ko pe~ate ti ~uva nepovredno,
Ko tvojim stra{nim granicama hodi?

Jesmo li kao u iskonske sate
Nalik na tvoje obli~je i danas?
Ako li nismo, kakva tuga za nas,
Ako li jesmo, kakva beda za te.

Moj duh ~ovekov otkud je i {ta je?
Tvoj deo ili protivnost od tebe -
Jer tre}e nema! Kraj tvog ogwa zebe,
I mrkne kraj tvog svetila {to sjaje.

Samotan svugde i pred svim u strahu,
Stranac u svom i telu i svetu!
I smrt i `ivot u istome dahu:
Ve~no van sebe tra`e} svoju metu.

/Jovan Du~i}, 1943. godine/

OPŠTINSKI-GRADSKI ODBOR _____

MJESNI ODBOR DNS _____

MJESTO I DATUM UČLANJENJA _____

PRISTUPNICA

Potpisom ove pristupnice prihvatom Program i Statut DNS-a
i učlanjujem se u Demokratski narodni savez

Ime (ime jednog roditelja) prezime

Datum i mjesto rođenja

Matični broj

Adresa

Zanimanje, zvanje, stručna spre

Telefon

Zaposlen u

Elektronska pošta (E-mail)

Svojeručni potpis

OPŠTINSKI-GRADSKI ODBOR _____

MJESNI ODBOR DNS _____

MJESTO I DATUM UČLANJENJA _____

PRISTUPNICA

Potpisom ove pristupnice prihvatam Program i Statut DNS-a
i učlanjujem se u Demokratski narodni savez

Ime (ime jednog roditelja) prezime

Datum i mjesto rođenja

Matični broj

Adresa

Zanimanje, zvanje, stručna spre

Telefon

Zaposlen u

Elektronska pošta (E-mail)

Svojeručni potpis

OPŠTINSKI-GRADSKI ODBOR _____

MJESNI ODBOR DNS _____

MJESTO I DATUM UČLANJENJA _____

PRISTUPNICA

Potpisom ove pristupnice prihvatam Program i Statut DNS-a
i učlanjujem se u Demokratski narodni savez

Ime (ime jednog roditelja) prezime

Datum i mjesto rođenja

Matični broj

Adresa

Zanimanje, zvanje, stručna spre

Telefon

Zaposlen u

Elektronska pošta (E-mail)

Svojeručni potpis